

Tisdagen den 20 januari

Kl. 13.00–16.00
18.00–18.26

§ 1 Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S)

Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S)

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Under kammarens sammanträde den 14 januari 2015 väckte Mattias Karlsson, Sverigedemokraterna, ett yrkande om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven. Yrkandet biträdades av fler än 35 ledamöter och bordlades senare samma dag en första gång. Yrkandet bordlades ytterligare en gång den 15 januari 2015. Yrkandet ska nu tas upp till avgörande.

Anf. 2 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Trots sin korta tid vid makten har den rödgröna regeringen under ledning av Stefan Löfven producerat ett pärlband av misslyckanden, felaktiga bedömningar, brutna löften och övergivna principer. Man har bland annat presenterat en proposition som var så dåligt beredd att man efter skarp kritik från Lagrådet tvingades dra tillbaka den, man har ignorerat riksdagsmajoritetens beslut kring centrala infrastrukturfrågor och man har i strid med riksdagsmajoritetens vilja allvarligt skadat Sveriges relation till den demokratiska och vänligt inställda staten Israel.

I den budgetproposition som regeringen lade fram för riksdagen återfanns omotiverade förslag om att lägga ned uppskattade svenska forskningsinstitut. När man upptäckte att man inte kunde försvara förslaget drog man tillbaka det.

Samma budgetproposition fick tung kritik från Finanspolitiska rådet för att den bröt mot det finanspolitiska ramverket och skadade finanspolitikens trovärdighet.

Vid sidan av detta var budgetpropositionen också kraftigt underfinansierad eftersom regeringen inte förstått och förutsett de fulla konsekvenserna av sin egen migrationspolitik. Enligt Migrationsverkets prognoser fattas det minst 17 miljarder kronor bara för den initiala mottagandeprocessen av nyanlända asylanter. Till detta kommer kostnader för välfärdskonsumtion, efterföljande anhöriginvandring och mycket annat.

Före omröstningen om regeringens bristfälliga budgetproposition deklarerade statsminister Stefan Löfven att det var uteslutet för honom att regera om hans budgetförslag inte gick igenom. När det rödgröna

budgetförslaget ändå föll valde han trots det att sitta kvar och utlysa extra val. Den principiella motiveringen till det sistnämnda var att en ny situation hade uppstått och att väljarna därför måste få ta ställning till det nya politiska landskapet.

Statsministern meddelade också att han stod fast vid innehållet i den nedröstade budgetpropositionen och att han tänkte gå till val på den politiken tillsammans med Miljöpartiet. En kort tid senare meddelade statsministern att han tänkte gå till val utan Miljöpartiet och att innehållet i budgetpropositionen var överspelat. Strax därefter meddelade Stefan Löfven att han ställde in det extra val som han själv hade tänkt att utlysa.

I stället för att samtala med alla partier, kompromissa och vinna stöd för sakinnehållet i sin politik hade statsministern skapat en teknisk maktkartell, vilken syftade till att isolera valets vinnare från inflytande och slå vakt om västvärldens mest extrema migrationspolitik.

I skarp kontrast till demokratins grundtankar vill man nu ge en minoritet ökad makt över majoriteten och bakbinda handlingsfriheten hos riksdagsledamöterna i sex riksdagspartier för två mandatperioder framöver. Detta om något är en ny situation, och detta om något är ett nytt politiskt landskap som väljarna borde fått ta ställning till. Men det fick de inte. Det löfte som Stefan Löfven hade givit och de principer som han hade åberopat visade sig återigen ha ett bästföredatum bara några veckor framåt.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att Sverige förtjänar och behöver ett bättre ledarskap för att kunna tackla de stora och svåra utmaningar som vårt land står inför.

Den förestående omröstningen är en historisk chans att byta kurs och påbörja någonting bättre. Varje parti som inte tar denna chans utan i stället ger sitt aktiva eller passiva stöd till statsministern och hans planer på att obehindrat få igenom kommande budgetpropositioner alldeles oavsett innehåll bör betraktas som medansvariga för samhällsutvecklingen under de kommande åren men också som stödparti åt regeringen.

Förtroende är ingenting man får, utan det är någonting man förtjänar. Stefan Löfven har inte lyckats förtjäna vårt. Därför vill jag av omtanke om Sverige yrka bifall till Sverigedemokraternas förslag om att riksdagen med stöd i 13 kap. 4 § i regeringsformen ska förklara att statsminister Stefan Löfven inte längre åtnjuter riksdagens förtroende.

(Applåder)

Anf. 3 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Sverigedemokraterna har begärt att riksdagen ska förklara att statsminister Stefan Löfven inte åtnjuter riksdagens förtroende.

En misstroendeförklaring mot statsministern är detsamma som ett yrkande på hela regeringens avgång, vilket följer av bestämmelserna i regeringsformen. Tanken med den konstitutionella möjligheten att avsätta regeringen är att pröva parlamentarismens grundläggande princip om riksdagen tolererar regeringen. Riksdagen är ju folkets främsta företrädare, och misstroendeförklaringen är faktiskt det starkaste vapnet. Det ska alltså inte användas lättvindigt, utan det är tänkt som en yttersta garanti för parlamentarismen. De senaste 20 åren har detta skett tre gånger.

Den här gången verkar dock syftet inte vara att i grunden pröva regeringens parlamentariska stöd. Snarare är väl syftet i stället att väcka upp-

märksamhet. Den vikarierande partiordföranden i Sverigedemokraterna har sagt till medierna att man ska tydliggöra vilka som är i opposition, något som knappast är misstroendeförklaringens uppgift. Men detta är förvisso ett agerande som stämmer väl överens med hur Sverigedemokraterna tidigare har agerat här i riksdagen under hösten. I budgetomröstningen fällde man inte bara regeringens budgetförslag, utan man uttalade dessutom sin avsikt att fälla varje regerings budget som inte ansluter sig till Sverigedemokraternas främlingsfientliga politik. Det är ett anmärkningsvärt agerande.

Jag tror faktiskt att landets medborgare förväntar sig ett större ansvarstagande från partierna i Sveriges riksdag än att de ska ställa ultimativa krav under devisen: Är du inte med mig är du mot mig.

Dessutom kan jag konstatera att tillfället är synnerligen illa valt för Sverigedemokraterna. Sverige har ingen oklar parlamentarisk situation. Tvärtom har vi nu ett läge där en betydande majoritet av Sveriges riksdag tydligt har markerat vikten av att ha hållbara politiska spelregler i riksdagen. Detta är insikten om att det inte gagnar Sverige att ha en parlamentarisk oreda. Det gynnar varken demokratin eller landets ekonomi, och det stärker sannerligen inte heller omvärldens förtroende för vårt land.

Men Sverigedemokraterna har en annan agenda. I den spelar förtroendet för demokratin eller för det politiska systemet en underordnad roll. Därför är det uppenbart inga problem för Sverigedemokraterna att ha en uppfattning före ett val och en helt annan efteråt när frågorna ska avgöras i riksdagen. Därför har Sverigedemokraterna inte heller några bekymmer med att hänvisa till vikten av att följa praxis vid till exempel val av vice talmän för att sedan själva bryta praxis i den första budgetomröstningen.

Demokratins spelregler är viktiga, och partier ska inte missbruka den makt som grundlagen ger parlamentet. Försvaga inte riksdagens anseende genom att använda dess yttersta instrument enbart för partipolitisk demonstrationspolitik.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen yrkar avslag på förslaget att uttala misstroende mot statsminister Stefan Löfven. Han och hans regering agerar enligt vår mening för Sveriges bästa, och vi har fullt förtroende såväl för statsministern som för hela regeringen. Vi kommer därför att rösta nej vid omröstningen.

(Applåder)

Anf. 4 JESSICA POLFJÄRD (M):

Herr talman! Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna gav före valet 2014 ett tydligt besked om hur vi skulle agera efter valet. Vi förespråkade principen att den partikonstellation som samlar störst parlamentariskt underlag får bilda regering och ska kunna få sin statsministerkandidat vald.

Väljarna sa sitt, och även om inget block fick majoritet blev de tre rödgröna partierna större. Vi hade naturligtvis önskat ett annat valresultat, men i enlighet med vårt besked avgick alliansregeringen. Vi lade även ned våra röster i omröstningen om talmannens förslag till statsminister. Vi menar att det handlar om att garantera parlamentarismen och principen att

släppa fram det regeringsalternativ som framstår som den naturliga följden av det parlamentariska läget.

Systemet med negativ parlamentarism tjänar Sverige väl. Allianspartierna värnar den starka ekonomi och det stabila politiska system som utmärker Sverige. Vi står därför upp för den överenskommelse som träffades i december och som säkrar formerna för regeringsbildande och möjligheten för en minoritetsregering att fungera. Det är glädjande att Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu erkänner denna ordning.

Herr talman! Trots en turbulent höst har det parlamentariska läget inte förändrats – de rödgröna partierna samlar fortfarande fler mandat än Alliansen. Det råder ingen oklarhet om det parlamentariska läget. I riksdagen finns dessutom ett parti vars strategi är att ställa till parlamentarisk oreda, och i denna situation är det särskilt viktigt att övriga partier uppträder ansvarsfullt och slår vakt om en tydlig parlamentarisk praxis. Allianspartierna värnar det parlamentariska systemet, och därför kommer vi att lägga ned våra röster i dagens misstroendevotering. Det ligger i linje med vårt agerande i statsministeromröstningen i höstas.

Vårt handlande i dag ska dock *inte* ses som ett stöd för den sittande regeringen. Allianspartierna kommer att ta varje tillfälle i akt att berätta för Sverige varför vi behöver byta regering. Vi kommer inte heller att tveka inför att använda de olika parlamentariska verktyg som finns för att utkräva ansvar och granska regeringen. Vi förutsätter också att regeringen följer de beslut som fattas av riksdagen. Vi kommer att fortsätta bedriva en stark oppositionspolitik som sätter jobb och ansvarsfulla statsfinanser framför utbyggda bidragssystem och höjda skatter.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ullenhag (FP) och Emma Henriksson (KD).

Anf. 5 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Den 2 oktober valde riksdagen Stefan Löfven till statsminister i Sverige, efter att den borgerliga alliansen hade förlorat valet och Fredrik Reinfeldt avgått som statsminister. Moderaternas dåvarande gruppleddare Anna Kinberg Batra meddelade följaktligen att partierna avsåg att gå i opposition, och de lade ned sina röster i omröstningen.

Sverigedemokraterna har nu väckt ett yrkande om misstroendeförklaring mot Stefan Löfven. Anledningen är att de har blivit av med den vågmästarroll de under ett par månader tilläts ha. Den som röstar ja i misstroendevoteringen röstar nu enbart ja till en politisk regeringskris. Sverigedemokraternas mål verkar främst vara att skapa instabilitet och kaos för att försöka förmå övriga att anpassa sin politik efter Sverigedemokraternas önskemål. Den vägen ska Sverige inte gå.

Herr talman! Miljöpartiet har fullt förtroende för Stefan Löfven och för vår regering. Vi yrkar därför å den miljöpartistiska riksdagsgruppens vägnar avslag på förslaget om att uttala misstroende mot statsminister Stefan Löfven.

(Applåder)

Anf. 6 HANS LINDE (V):

Herr talman! Den 14 september sa svenska folket sitt. Man röstade fram denna riksdag, och utifrån valresultatet kunde Stefan Löfven tillträda som Sveriges statsminister.

Dagens misstroendeomröstning har sin grund i att 49 sverigedemokratiska riksdagsledamöter är besvikna över att inte kunna hålla denna riksdag som gisslan och diktera Sveriges politik. Det är inte seriöst, och därför ser Vänsterpartiet inget skäl att stödja Sverigedemokraternas yrkande.

Vänsterpartiet var tydliga i valrörelsen. Vi sa till våra väljare att vi antingen sitter i en regering eller är i opposition. När Stefan Löfven meddelade att han inte ville bilda regering med Vänsterpartiet tog vi också konsekvensen av detta. I statsministeromröstningen i höstas valde vi därför att avstå från att rösta, och vi har agerat som ett oppositionsparti sedan dess – som vänsteralternativet i svensk politik.

Vi har dock varit ett konstruktivt oppositionsparti och avser att fortsätta vara det. Vi kommer även fortsättningsvis att vara beredda att förhandla med regeringen om överenskommelser och budgetar när vi kan bidra både till att bygga en välfärd att lita på och till att minska inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor. Vi kommer dock att vårda det mandat vi fick av våra väljare. Vänsterpartiet är ett oppositionsparti och kommer inte att vara något stödparti i denna kammare. Därför kommer Vänsterpartiet att avstå från att rösta i dagens omröstning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

Ärendet om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S) skulle nu avgöras.

För bifall till yrkandet krävdes enligt 13 kap. 4 § första stycket regeringsformen att mer än hälften av riksdagens ledamöter röstade ja till yrkandet. Beslutet skulle fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

45 för bifall

133 för avslag

155 avstod

16 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att mindre än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således avslagit yrkandet om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 45 SD

För avslag: 108 S, 25 MP

Avstod: 80 M, 20 C, 20 V, 19 FP, 16 KD

Frånvarande: 5 S, 4 M, 4 SD, 2 C, 1 V

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse från Valprövningsnämnden upplästes och lades till handlingarna:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Erik Ottoson (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 20 januari 2015 sedan Hillevi Engström (M) av sagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 januari 2015

Per Virdesten

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson
sekreterare

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2014/15:KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och
regeringsärendenas handläggning

2014/15:KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av
subsidiaritetsprincipen

§ 4 Svar på interpellation 2014/15:176 om alkoholsmuggling

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Per Åsling har frågat justitie- och migrationsministern vad som har hänt med initiativet att utreda alkoholsmugglingen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Per Åslings fråga är ställd mot bakgrund av en uppgift i nättidningen Webfinansier den 28 augusti förra året om att den rödgröna oppositionen var överens om att efter valet utreda alkoholsmugglingens omfattning och konsekvenser.

Låt mig först säga att regeringen ser allvarligt på illegal införsel av alkohol. Det framgår tydligt av de styrsignaler regeringen lämnat bland annat i Tullverkets regleringsbrev. Där anges att myndigheten ska ge hög prioritet åt att bekämpa storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol, och därigenom begränsa den organiserade och storskaliga brottsligheten, samt bidra till att minska antalet kriminella nätverk som ägnar sig åt bland annat alkoholsmuggling. På detta sätt bidrar Tullverket till att minska tillgången på illegalt införd alkohol i Sverige.

Vad gäller frågan om en utredning av alkoholsmugglingens omfattning och konsekvenser vill jag lyfta fram att Tullverket ska redovisa

beslagsstatistik och en bedömning av hur verket har bidragit till att minska tillgången på illegalt införd alkohol. Jag vill också upplysa om att arbete bedrivs inom ramen för den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-strategin). Ett av de prioriterade målen i åtgärdsprogrammen är en effektiv brottsbekämpning av illegal handel. Analyser av utvecklingen när det gäller införsel och illegal handel är en viktig del i det arbetet.

Sammanfattningsvis bedrivs ett arbete med att utreda alkoholsmugglingens omfattning och konsekvenser. Just nu ser jag inte någon anledning att ta några ytterligare initiativ, men jag kommer att följa frågan noga.

Anf. 8 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka finansminister Magdalena Andersson för svaret.

Som ministern sa har jag hänvisat till ett uttalande av Morgan Johansson i en webbtidning i höstas, den 28 augusti. Jag måste säga att jag blev glad när Morgan Johansson så tydligt deklarerade avsikten att, om det blev regeringsskifte, tillsätta en utredning. Morgan Johansson hänvisade till sina egna erfarenheter, och man kunde lätt tolka det som att Morgan Johansson, nuvarande justitieministern, med kraft och skyndsamt skulle ta tag i frågan. Han konstaterade att det är en ohållbar situation som vi befinner oss i.

Det är av den anledningen, herr talman, som vi från Centerpartiets sida länge har jobbat för att lyfta fram den oorganiserade införseln och vidareförsäljningen av alkoholdrycker som ett allvarligt samhällsproblem som kräver insatser på flera nivåer. Vi har sagt att ett första steg är en noggrann kartläggning av den illegala handelns omfattning och karaktär.

Jag tycker att det är värdefullt att ministern deklarerar att regeringen ser väldigt allvarligt på illegal införsel av alkohol. Det är också värdefullt att Tullverket har fått tydliga signaler i regleringsbrevet om att myndigheten med hög prioritet ska bekämpa storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol för att på så sätt begränsa den. Ministern hänvisar också till att Tullverket ska redovisa beslagsstatistik och en bedömning av hur man bidragit till att minska möjligheten till illegal införsel av alkohol.

Likaså hänvisas till den strategi som finns när det gäller alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, den så kallade ANDT-strategin. Vad den gäller är i första hand folkhälsoperspektivet. Min utgångspunkt, som jag tror att också Morgan Johansson hade som uppfattning när han gjorde sin deklaration, är att det ska göras en samlad och bredare översyn av denna illegala införsel.

Statskontoret gör nu en översyn av ANDT-strategin. Men översynen går inte in på att vidga begreppet, utan den är inriktad på att analysera för det första i vilken utsträckning de statliga insatserna bidrar till att uppnå strategin och för det andra om utformningen av ANDT-strategin och politiken är ändamålsenlig för att uppnå strategins mål. Man ska också utreda om det finns behov av att föreslå förändringar.

Min fråga kvarstår. Det som det hänvisas till är värdefullt, men det nödvändiga och mer övergripande anslagsbehovet, att ta ett ordentligt

grepp och göra en ordentlig översyn, kvarstår. Varför gör inte regeringen någonting, Magdalena Andersson?

Anf. 9 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Jag tackar Per Åsling för en mycket viktig interpellation och tackar finansministern för svaret.

Detta med organiserad brottslighet är ett intressant kapitel. Organiserad brottslighet har en tendens att söka sig dit där man kan tjäna mycket pengar och har samtidigt ett lågt straffvärde.

Anledningen till att det har växt fram en storskalig och organiserad verksamhet av spritsmuggling till Sverige är att regelverket är i behov av en översyn. Innan dess är det naturligtvis viktigt, som regeringen har sagt, att ha en utredning om problemets storlek.

Jag och min riksdagskollega Andreas Norlén tog ett initiativ eftersom man i Östergötland var väldigt framsynta från både polis- och åklagarmyndighet för att i ett projekt som heter Bus Stop försöka stoppa dessa stora illegala transporter som företrädesvis skedde med buss från utlandet. Det ledde fram till att vi i en allmän förslagsframställan till dåvarande justitieminister Beatrice Ask hade ett 22-punktsprogram för hur man skulle kunna attackera den organiserade brottsligheten. På ett antal av punkterna var det ett visst fokus på just den illegala alkoholsmugglingen.

Glädjande nog var justitieminister Beatrice Ask väldigt snabbfotad och tog genast till sig ett av våra förslag, nämligen att ge Tullverket möjlighet att väga bussar som hade en övervikt. Man kunde då redan vid gränsen attackera problemet i stället för att försöka beslä dem längre in i landet, när väl smugglingen var mycket närmare försäljning och brukare eller konsumenter.

Jag tycker att frågeställningen, som Per Åsling skärpte i sin nya önskan om att få ett svar av ministern, är intressant.

Jag skulle också vilja fråga finansministern något om hur hon ser på vad storskalig och frekvent illegal införsel av alkohol avser. Finns det från regeringen någon ingång i den här diskussionen redan nu? Hur mycket är det vi talar om? Ett problem som åklagarsidan har belyst är nämligen att domstolspraxis i Sverige har utvecklats så att det är lätt att få det att glida i väg när det gäller vilken volym som anses vara acceptabel för egen konsumtion.

En annan fråga som inställer sig, som har mer med finansministerns ansvar att göra, är detta när Sverige höjer sina spritskatter och andra närliggande länder sänker sina spritskatter. Tycker finansministern att det kan finnas ett problem i att ta in resurser till statskassan på det sättet om det underlättar för grovt organiserade brottslingar att öka sin alkoholsmuggling, emedan marginalen för vinst naturligtvis ökar? Detta är ett stort problem för de ofta yngre brukarna, det vill säga ungdomar, som kommer i kontakt med olovlig sprit. Det är även ett riskmoment för folkhälsan på sikt.

Det är positivt att finansministern tar upp frågan på det sätt hon gör i sitt svar och att man är beredd att komma vidare, men jag skulle också gärna vilja ha svar på de två frågor jag ställde.

Samtidigt är det viktigt att finansministern tar del av det 22-punktsprogram för organiserad brottslighet som vi lämnade vidare till nuvarande justitieminister Morgan Johansson så att man över de stuprör

som tyvärr ibland finns inom Regeringskansliet kan försöka lösa både det som är finansministerns ansvar för lagstiftning, där mycket handlar om alkoholskatt, och det som är justitieministerns ansvar att få på plats för att tillsammans effektivt kunna bekämpa den illegala spritsmugglingen.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Detta problem är inte så lätt att komma åt eftersom man fullt lagligt får föra in stora volymer inom EU. EU har ett gemensamt regelverk som tillåter införsel av, tror jag, 110 liter öl och 90 liter vin. Det ligger i den storleksklassen. Dessutom kan det göras undantag om man ska ha en stor fest, till exempel ett bröllop. Det är vanligt att man hänvisar till just bröllop när man vill ta in mycket alkohol.

I ett exempel där tullen lyckades sätta fast den som tog in stora volymer sa mannen att han skulle gifta sig, men när tullen pratade med hans tilltänkta svarade hon att hon inte hade hört något om det. På det sättet kunde man komma åt det, men annars är det svårt.

Det har till och med varit lättare att komma åt det genom att slå fast att det inte är trafiksäkert att köra med så tung last snarare än att det är mycket alkohol. Däcken klarar inte tyngden. Det visar att det finns ett problem.

På EU-nivå driver den socialdemokratiska gruppen och även andra partigrupper att införselreglerna måste ändras och att gränsen för tillåten mängd borde sänkas. Det blir svårt att komma åt den illegala smugglingen när det är legalt att ta in så stora volymer. Att köra från Sverige till Danmark eller Tyskland fram och tillbaka är inte en jättelång resa. Man kan kosta på sig många sådana resor och få in ännu mer alkohol.

Frågan måste angripas utifrån vad vi med nuvarande regelverk kan göra för att få fast dem som smugglar, men vi måste också ändra regelverket på EU-nivå och driva på i den riktningen för att komma åt problemet.

Pris och beskattning spelar såklart roll. Vi kommer dock alltid att ha kedjan att norrmännen handlar hos oss för att det är dyrare i Norge, vi handlar hos danskarna för att det är billigare än här och danskarna handlar i Tyskland för att det är billigare i Tyskland. Att reglera priset är därför ingen huvudväg. Det kommer alltid att vara någon som har lägre pris och beskattning. Men visst spelar det roll, så vi kan inte bortse från det helt.

Huvudspåret är nog ändå att komma åt det på EU-nivå genom införseln och se till att tullen har resurser så att man kan ta de fall som är uppenbara övertramp.

Ministern har redovisat det arbete som pågår. Men jag tror att det är svårt att hitta en lösning på problemet om man inte kommer åt införselreglerna, för då kommer det att fortsätta i stor skala. Man anpassar sig efter regelverket så att vi ändå inte kan sätta dit dem, vilket ju är målet.

Jag tror att det är lite lättare att komma åt det i andra ledet. Första ledet är införseln, och andra ledet är försäljningsledet. Det är förbjudet att sälja vidare, till exempel till ungdomar. Det är ett stort problem att ungdomar när som helst på dygnet kan få tag på alkohol. Då urholkas Systembolagets monopol, som vi behöver värna för folkhälsans skull. Det är inte bra att ungdomar via langare kan få tag i sprit hur lätt som helst. Det kan röra sig om riktigt unga personer och stora mängder.

Över huvud taget är det inte bra att folk fyller sina källare med sprit. Risken är att de dricker betydligt mycket mer än de annars hade gjort.

Vi ska nog komma åt detta på många olika sätt, men vi får inte glömma EU-perspektivet.

Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för engagemanget i dessa viktiga frågor. Det finns två aspekter på det, precis som ni har tagit upp. Det ena är folkhälsoperspektivet, inte minst faran med att ungdomar kan få tag på billig alkohol. Därför är det viktigt att komma åt smugglingen. Det andra är att begränsa och komma åt den ekonomiska brottsligheten. Smuggling av alkohol är ju en del av den organiserade brottsligheten. Det är viktigt att olika krafter i samhället agerar samfällt mot detta.

Som flera har pekat på måste det utvecklas nya metoder för att arbeta mot smuggling. Precis som Finn Bengtsson påpekade är initiativet Bus Stop ett nytt sätt att arbeta där både Tullverket och polisen samverkar. Det är ett utmärkt exempel på ett positivt initiativ från politiskt håll som visar hur viktigt det är att myndigheter samverkar.

Vidare har Tullverket nyligen fått ökade befogenheter att göra punktskattekontroller på de lager där varor omlastas under transporter. Man fick denna befogenhet 2013 och gjorde då 129 sådana kontroller.

Det är också ett sätt att från politikens sida uppmuntra myndigheter att utveckla och använda nya metoder. Det tror jag att vi kommer att behöva göra kontinuerligt, för i takt med att politiken utvecklar nya metoder kommer smugglingen att ta nya vägar. Då handlar det om att fortsätta att utveckla metoderna.

Det är också viktigt att myndigheter samverkar på olika sätt för att komma till rätta med detta. Det handlar om tullen, polisen och Skatteverket. Det kan också handla om Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

En annan viktig aspekt som Hillevi Larsson tar upp är att EU:s regler styr hur mycket man får ta in. Från svenskt perspektiv är det ganska generösa regler. Här behöver vi föra en diskussion i EU.

Vad är storskalig och frekvent smuggling? Det handlar om definitionsfrågor och gränsdragningar. Att ta med sig den tillåtna mängden är knappast storskalig smuggling. Det finns domar som visar att man fått möjlighet att ta med sig stora mängder när man hänvisat till en stor fest, men man kan inte ha 50-årsfest varje år eller gifta sig flera gånger per år. Tullen måste här vara aktiv och göra beslag och givetvis arbeta med spaningsarbete. Såväl spaningsarbete som slumpmässiga kontroller är viktiga för att komma åt den mer frekventa och storskaliga smugglingen.

Låt mig till sist säga något om alkoholskatten. Det fanns en bred enighet i riksdagen om att alkoholskatten skulle höjas, och den har också höjts. Regeringen föreslog det i sin budgetproposition, och det föreslogs också i Alliansen budgetmotion, som antogs av riksdagen.

Det är viktigt att vi följer utvecklingen noga mot bakgrund att vi har höjt alkoholskatterna. Å andra sidan påpekar bland annat IOGT-NTO att det inte finns något självklart samband mellan smuggling och alkoholskatter. Höga alkoholskatter har dock många andra positiva aspekter vad gäller till exempel folkhälsan, vilket vi ser om vi tittar runt om i världen.

Anf. 12 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag måste få upprepa min fråga till Magdalena Andersson. Det var positivt när Morgan Johansson i augusti konstaterade att det fanns ett stort behov av att ta tag i denna allvarliga fråga. Han sa att det var viktigt att tillsätta en utredning direkt efter valet om det blev ett regeringsskifte. Vad har i sak förändrats så att det initiativet och den politiska ambitionen inte har fullföljts?

Det görs mycket positivt på regeringsnivå. Det kommenterade jag i mitt förra inlägg. Det är bra att Statskontoret ser över ANDT-policyn. Men utgångspunkten är att Statskontoret ska förse regeringen med underlag för nästa periods politik och ställningstaganden mellan 2016 och 2020, och det är en helt annan del av den fråga vi nu diskuterar.

Sedan jag fick interpellationssvaret i går har vi varit i kontakt med ansvariga för utvärderingen, och de bekräftade just det jag säger. Det gör att behovet av att ta ett större grepp kvarstår. Det som görs nu är inte tillräckligt.

Det är bra att Tullverkets uppdrag förtydligas, men ett större grepp behöver tas. Frågan är vad som måste göras. Vilka politiska åtgärder ska bli en konklusion av den ökade illegala införseln? Det är svårt, men det får inte innebära att vi inte gör något.

Jag är av den bestämda uppfattningen att ett första steg är att göra en ordentlig kartläggning av den illegala införseln och dess omfattning. Hur ser verkligheten ut? Hur ser kartan ut? Jag har själv varit vid gränsorter, till exempel Helsingborg, och sett hur alkohol kommit in. Jag har träffat myndigheter i form av polis, tull och socialförvaltning på plats. Jag har varit med och ordnat ett seminarium här i riksdagen.

Det är samstämmigt att det finns stora oklarheter i hur den svenska illegala införseln ser ut. Om vi ska kunna fatta relevanta beslut här i kammaren är det angeläget att en kartläggning kommer till stånd.

Myndigheterna deklarerar dessutom att införseln tenderar att öka. Det säger Tullverket och polisen, i alla fall i de siffror jag har tagit del av.

Utgångspunkten är att värna om folkhälsan, som i första hand är våra ungdomars hälsa. Som har sagts här från talarstolen under denna diskussion ökar tillgången på alkohol för våra ungdomar. Det är inte bra. Det är heller inte bra att det sker på ett sätt som gör att den svenska alkoholpolitiken med Systembolaget mister sin auktoritet.

Jag skulle vilja ha svar på den fråga jag ställde.

Anf. 13 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag är glad att finansministern inser det innovativa i det myndighetsövergripande sättet att arbeta i bland annat Östergötland, där projektet Bus Stop har varit banbrytande. Jag tror att det kommer att kunna vara en hjälp för regeringen att komma med ytterligare hjälpmedel för att underlätta myndighetssamverkan.

Man ska även kunna kriminalisera. Ett nyckelbegrepp är herrelös alkohol. Människor som redan har det svårt och kanske är långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade lockas tyvärr att åka med bussarna för att sitta och försvara en del av de enorma laster med smuggelsprit som tas in. Den återstående delen som ingen vill kännas vid kallas herrelös alkohol.

Man skulle kunna komma åt detta via finansministerns ansvar för att punktbeskatta den herrelösa alkoholen. Tyvärr har det liggande beslutet från dåvarande Regeringsrätten – det som nu är Högsta förvaltningsdomstolen – inte medgivit att man beskattar denna alkohol.

Man måste hitta sätt att minska vinstmarginalen. Ett sätt, utöver att tala om alkoholskatterna i Sverige, är att göra det olönsamt för den grova organiserade brottsligheten.

Exempelvis bussförarnas ansvar för att frakta godset är något för justitieministern att bita i. Ren alkohol är ganska farligt, eftersom det är både tungt och eldfärgt. När man fraktar farligt gods har bussförarna ett ansvar. När det gäller den herrelösa alkoholen kan inte ens bussbolagets ägare komma åt straffrättsligt i dag.

Även på Regeringskansliet måste man se en samverkan när man nu först genomför denna utredning för att sedan komma med konkreta förslag.

Jag noterar återigen att jag och min kollega Andreas Norlén har givit ett förslag med en hel del vettiga punkter som vi tycker att justitieministern kan titta noga på tillsammans med finansministern.

I detta anförande instämde Andreas Norlén (M).

Anf. 14 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den här frågan berör egentligen olika saker. En del är den organiserade brottsligheten, som är det allra största problemet. Sedan har vi den lagliga införseln. Det finns en gråzon däremellan som får väldigt negativa konsekvenser.

Människor kan försörja sig på att åka fram och tillbaka och fylla en bil eller en buss. Det kan ske fullt lagligt, men det är inte speciellt bra. Det utmanar även Systembolaget, vilket är ett annat problem.

Systembolaget är vårt sätt att ha kontroll över konsumtionen så långt det går. Vi har åldersregler. Jag gjorde praktik på Systembolaget för något år sedan och fick då stå i kassan – som tur var fick jag hjälp. Jag upptäckte då att det inte bara är ålder man ska titta på utan även om någon är påverkad. Man får inte sälja till påverkade personer. Det innebär att det blir en skyddande funktion. Systembolaget har speciella öppettider, och man ser till att unga människor och personer som redan är väldigt påverkade inte ska kunna köpa.

Privat införsel när man får över gränsen är kanske laglig på papperet. Det är fullt lagligt att köpa 110 liter öl och 90 liter vin till sig själv. Man behöver inte ens ha ett skäl som bröllop eller fest. Men det kan bli olagligt om man säljer det vidare i andra ledet eller om ungdomar tar sprit hemma hos sina föräldrar, vilket kanske inte ens märks på grund av det finns så stora mängder.

Detta har alltså många dimensioner. Att se över EU-reglerna, den organiserade brottsligheten och att försvara Systembolaget är väldigt viktigt i sammanhanget.

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag instämmer med alla som påpekat vikten av att vi har Systembolaget och att det är Systembolaget som står för

alkoholförsäljningen i Sverige. De utövar en viktig kontroll både när det gäller ålder och i vilken utsträckning man är påverkad.

Som det fungerar i dag ger Systembolaget dessutom en bra service till medborgarna i Sverige, med möjlighet till ett gott utbud i hela landet.

Jag ska inte tala för Morgan Johansson, men jag har talat med honom inför denna interpellation. Han har inte bilden att han har utlovat en utredning. Däremot har han och andra socialdemokrater i valrörelsen fört fram behovet av att vi tittar på vilka verktyg och metoder Tullverket har för att arbeta mot storskalig och organiserad smuggling. Det står vi naturligtvis fast vid.

Vi har därutöver pekat på behovet av att noga följa smugglingens utveckling när vi höjer alkoholskatten. Det var tydligt före valet att det skulle finnas en bred majoritet i riksdagen för att höja alkoholskatten och att följa smugglingens utveckling noggrant när vi höjer denna skatt.

Det pågår ett ständigt arbete i regeringen med att följa utvecklingen, bland annat genom att Tullverket visar sin beslagsstatistik när de lämnar sina årliga resultat till regeringen.

Anf. 16 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Som flera har sagt tycker jag att det har varit värdefullt att vi har kunnat ha denna diskussion här i dag. Jag tycker också att det är tillfredsställande att det finns en konsensus om att detta är ett problem för folkhälsan och för den svenska alkoholpolitiken och dess trovärdighet.

Den här frågan borde inte vara parti- eller blockskiljande. Om vi har som ambition att komma till rätta med en illegal införsel av stora format till Sverige borde vi kunna ta ett gemensamt grepp över partigränserna och se till att vi gör en ordentlig kartläggning så att vi får en gemensam och tydlig bild av hur verkligheten ser ut när det gäller den svenska införseln av illegal alkohol. Därför skulle jag vilja be finansministern och regeringen – jag är beredd att sträcka ut en hand – att sätta sig ned tillsammans med oss och dra upp riktlinjer för hur en sådan översyn skulle kunna se ut.

Ministerns ingång i det senaste anförandet om att se över metoder och verktyg tycker jag är positiv. Det skulle kunna vara en grund för ett sådant gemensamt politiskt agerande. Det skulle på ett kraftfullt sätt signalera allvaret i frågan och riksdagens och regeringens samlade ambition om att angripa den, för folkhälsan och för våra ungdomar – vår uppväxande generation.

Jag önskar att vi kan skapa en sådan enighet, och jag vill återigen tacka finansministern för diskussionen.

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka för interpellationen.

Jag tycker också att det är väldigt bra att det finns en bred enighet i Sverige om

- att vi behöver ha en kontrollerad och restriktiv alkoholpolitik
- att vi ska ha tydliga restriktioner för hur ungdomar kan få tag i alkohol
- att vi ska ett monopol i form av Systembolaget

- att vi ska ha en hög alkoholbeskattning.

Det är på så sätt vi begränsar alkoholintaget. Högt alkoholintag och hög alkoholkonsumtion är inte bra för folkhälsan. Det är också ett stort socialt problem. Alldeles för många barn och ungdomar i Sverige växer i dag upp i hem med alkoholproblem, under omständigheter som ungdomar och barn inte borde behöva växa upp och leva i. Det har vi alla ansvar för. Och en restriktiv alkoholpolitik är viktig för att begränsa även alkoholmissbruket.

Att jag kunde peka på två initiativ som den tidigare alliansregeringen hade tagit för att arbeta mer aktivt mot smuggling visar just att det finns en bred enighet om att vi behöver stävja alkoholkonsumtionen och inte minst alkoholsmugglingen. Jag hoppas att det också kan finnas en bred enighet när vi kommer med ytterligare initiativ och åtgärder och att vi kan diskutera med andra partier innan vi går vidare. Den 22-punktslista som Finn Bengtsson har talat om kan vara viktig input i det fortsatta arbetet som regeringen avser att driva. Jag hoppas att det arbetet kan göras i kanske inte bred enighet men i alla fall brett samförstånd mellan många seriösa partier i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:187 om genomförande av ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga

Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat mig på vilket sätt jag och regeringen avser att gå vidare med att genomföra den av riksdagen beslutade politiken om att ytterligare sätta ned arbetsgivaravgifterna för unga.

Jan Ericsons fråga är ställd mot bakgrund av att riksdagen den 3 december, vid behandlingen av budgetpropositionens förslag till utgiftsramar och beräkningen av statens inkomster för 2015, bland annat beslutade att tillkännage som sin mening att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag om en ytterligare sänkning av socialavgifterna för ungdomar under 23 år ned till 10,21 procent och slopad nedsättning för personer som fyllt 25 år – alltså en höjning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar som har fyllt 25 år.

Tillkännagivandet är föremål för beredning inom Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa denna beredning.

Anf. 19 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Redan i dag, fyra månader efter valet, flaggar finansministern för att det blir svårt att nå regeringens arbetslöshetsmål till 2020. Det märkliga är att vi i detta läge samtidigt har en politisk strid om det vettiga i att göra det dyrare att anställa. Det är närmast obegripligt.

Forskare och ekonomer har olika åsikter om effekterna av de sänkningar av arbetsgivaravgifterna som Alliansen genomfört sedan 2006. IFAU uppskattar dock att uppemot 10 000 nya ungdomsjobb kan ha skapats till följd av sänkningen.

En utvärdering av reformens effekter försvåras av flera orsaker, bland annat av att sänkningarna till stor del genomfördes under en period av mycket djup ekonomisk kris i Europa, vilket höll tillbaka nyanställningarna generellt sett. Dessutom är det svårt att räkna effekterna av alla de jobb för unga som inte försvann tack vare sänkningen. Många företagare vittnar om att de slapp göra sig av med ung personal under krisen tack vare de sänkta arbetsgivaravgifterna. Att en ung människa slipper bli av med jobbet är naturligtvis en lika viktig effekt som att en arbetslös ungdom får ett jobb. Denna viktiga effekt har jag inte kunnat se att någon forskning alls har uppmärksammat.

I en färsk rapport från HUI, Handelns Utredningsinstitut, gjord av en professor och en ekonomie doktor i nationalekonomi, bekräftas att effekterna av sänkningen inte har varit så stora som man hade förväntat sig. Men man åberopar också forskning som pekar mot att anledningen till att effekterna inte har blivit större helt enkelt är att den sänkning som gjordes var för liten för att få en betydande sysselsättningseffekt. Det är alltså fortfarande för dyrt att anställa unga oerfarna medarbetare. Det är mot bakgrund av detta man ska se riksdagens beslut om ytterligare sänkning av arbetsgivaravgifterna för de yngsta.

Riksdagen beslutade alltså i december om ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga med en ännu tydligare inriktning på de allra yngsta på svensk arbetsmarknad. Medel till detta finns avsatta i den statsbudget som riksdagen har tagit beslut om.

Min interpellation, som jag lämnade i december, rör hur regeringen tänker tillse att riksdagens beslut om ytterligare nedsättning under 2015 verkställs. När jag lämnade in min interpellation rådde ganska stor oklarhet om hur regeringen tänkte hantera situationen och om de verkligen tänkte följa riksdagens beslut. Det har kommit olika signaler från olika regeringsföreträdare, men i går presenterades propositionslistan som klargör att en proposition i frågan kommer den 27 januari.

I dag funderade jag lite över varför finansministern lämnar detta svar om att hon inte vill föregripa regeringens arbete samma dag som propositionsförteckningen lämnas över till riksdagen. Pratar inte finansministerns olika medarbetare med varandra över huvud taget?

Viktigast är givetvis ändå att riksdagens beslut verkställs av regeringen. Min naturliga följdfråga till finansministern är: När kommer den av riksdagen beslutade sänkningen för unga att träda i kraft?

Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi har bett att få ändra svaret efter att propositionsförteckningen hade lämnats in, men då var svaret redan expedierat och gick inte att ändra. Den ena handen vet vad den andra gör.

Jag vet inte vilka olika signaler du har fått, Jan Ericson, men jag har hela tiden försökt vara tydlig med att när riksdagen har fattat ett beslut kommer regeringen självklart att verkställa det beslutet. Det har varit självklart att vi skulle lämna den propositionen. Men den behöver beredas. Man behöver göra om de offentliga finansiella beräkningarna. Den kunde därför inte expedieras dagen efter, utan vi har gjort det så fort det bara har varit möjligt. Därför har vi naturligtvis också satt det genomförandedatum som är bedömt som praktiskt möjligt, och det är den 1 maj.

Det här en fråga att fundera på. Regeringen har ju för avsikt att komma tillbaka till riksdagen med förslag om att höja arbetsgivaravgifterna för ungdomar, inte bara för 25-åringar, som ni har föreslagit, utan även för andra ungdomar. Problemet kan bli att en del arbetsgivare då får hantera flera olika arbetsgivaravgifter under ett år. Jag tycker att riksdagen ska fundera på i vilken utsträckning det är lämpligt. Men regeringen kommer självklart att lämna den proposition som efterfrågas.

Du är orolig för att detta kommer att leda till att färre ungdomar får jobba. Om det vore så att vi höjde arbetsgivaravgifterna för ungdomar och stoppade pengarna i fickan skulle det vara ett relevant resonemang. Men det är inte det som regeringen avser att göra. Vi avser att använda pengarna på ett mer effektivt sätt. Ekonomkåren är nämligen oerhört enig om att det här är ett mycket dyrt och ineffektivt sätt att hjälpa ungdomar in på arbetsmarknaden. Bland annat IFAU har konstaterat att just för ungdomar som behöver lite extra hjälp att komma in på arbetsmarknaden har det inte haft någon effekt. Man har inte lyckats hitta någon effekt över huvud taget.

I stället för att lägga stora resurser på ungdomar som har jobb och som skulle ha haft jobb i alla fall avser regeringen att använda pengarna till att stötta de ungdomar som behöver mer hjälp att komma in på arbetsmarknaden. Resultatet av det kommer att bli att sysselsättningen bland ungdomar ökar.

Anf. 21 JAN ERICSON (M):

Herr talman! I den rapport som jag nämnde från HUI varnar man också för att de negativa effekterna av höjd arbetsgivaravgift skulle bli större än vad de positiva effekterna blev av sänkningen. Man kallar detta för asymmetriska effekter. Med det menas att när man sänker arbetsgivaravgiften – i den mån som man inte anställer någon – spiller det ofta över på höjda löner eller höjda vinster.

Men om man höjer arbetsgivaravgiften i branscher där det är väldigt låga vinstmarginaler finns det bara ett sätt att hantera denna kostnadsökning, och det är helt enkelt att minska lönekostnaderna. Det går inte att göra genom sänkta löner, utan då säger man upp personal i stället. Därför finns det en väldigt stor oro ute i näringslivet för att man kommer att bli tvungen att genomföra omfattande uppsägningar av unga medarbetare, om förslaget blir verklighet.

Herr talman! I dag flaggade finansministern för att det blir svårt att nå arbetslöshetsmålet till 2020. Det lär ju inte bli lättare att nå det målet om man gör det dyrare att driva företag och dyrare att anställa. Värre är ju att den nya regeringen står helt tomhänt när det gäller jobbskapande politik. Det enda som man gör på arbetsmarknadsområdet inriktas på att faktiskt göra det dyrare att driva företag, att anställa och att arbeta.

Det enda undantaget som med lite god vilja kan kallas för förslag för att minska arbetslösheten är traineejobben, som man pratade mycket om i valrörelsen. Men det löftet har i dag smält ihop till en liten smörklick i solen. I valrörelsen talade man om 32 000 traineejobb. I budgetpropositionen hade antalet minskat till en tiondel, till 3 200 för 2015. Efterhand har löftet tonats ned ytterligare i takt med att kritiken växt från bland annat Vårdförbundet och Sveriges Kommuner och Landsting. Man har också problem med att EU-kommissionen förväntas ha invändningar mot förslaget.

I de senaste uttalandena från regeringen – bara häromdagen – talar man inte längre ens om några platser alls, utan nu pratar man om någon sorts delegation som ska samtala med kommunerna. Samtidigt säger statsministern att man nu ska byta namn på traineejobben. Det verkar alltså vara en total reträtt på det här förslaget, som nästan är det enda riktiga förslaget på arbetsmarknadsområdet som regeringen har.

Höjda arbetsgivaravgifter ska kompenseras med mer riktade insatser, säger finansministern. Men sanningen är ju den att man höjer kostnaderna för arbetsgivarna med 19 miljarder. Hela satsningen på 90-dagarsgarantin och på traineejobben uppgår till 2 miljarder, alltså ungefär en tiondel. 90 procent av dessa penar hamnar inte alls på arbetsmarknaden, utan de går till helt andra saker, främst till höjda ersättningar och bidrag. Man kan inte säga att pengarna används mer effektivt för att skapa fler jobb, för det är ju inte det man gör.

Många riktiga ungdomsjobb med riktiga kollektivavtalade löner riskerar att försvinna. I stället skapar man konstlade åtgärder och skattefinansierade jobb – i bästa fall.

Herr talman! Faktum är att finansministern representerar i dag en regering som helt har släppt ambitionerna om att skapa förutsättningar för riktiga jobb med riktig lön. Det är allvarligt i det svaga konjunkturläge som hela Europa i dag befinner sig i. Jag är bekymrad, och jag anser att Sverige kan betydligt bättre än så här.

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När man lyssnar på Jan Ericson skulle man nästan kunna tro att han inte vill höja arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Sanningen är ju dock att Jan Ericson höjer arbetsgivaravgiften för alla ungdomar som har fyllt 25 år. Han höjer dem till och med mer än vad vi i regeringen förslög i höstens budgetproposition, dubbelt så mycket faktiskt.

När vi tittar på de beräkningar som den förra regeringen gjorde av sysselsättningseffekten av att fördubbla arbetsgivaravgiften för 25-åringar bedömde man att det inte gav någon sysselsättningseffekt alls. Man trodde inte att jobben skulle minska genom en fördubbling av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Om man inte tror att det inte har någon sysselsättningseffekt alls för 25-åringar undrar man: Har det då någon sysselsättningseffekt för 24-åringar?

Framför allt är det uppenbart att allianspartierna själva tycker att man har slösat bort många miljarder varje år på en helt ineffektiv åtgärd som inte har haft någon sysselsättningseffekt över huvud taget. Den nedsatta arbetsgivaravgiften för 25-åringar har gällt i många år.

Den här regeringens politik är tydlig. Vi behöver ändra den inriktning som Sverige har haft under de senaste åren där jobbpolitiken enbart har bestått att stora ofinansierade skattesänkningar. Resultatet av den politiken är att det tyvärr inte gav de jobb som jag är övertygad om att Alliansen hoppades att de skulle ge. I stället är arbetslösheten högre än när man startade skattesänkningarna samtidigt som det är stora hål i de offentliga finanserna.

Vi måste använda våra skattepengar på ett mer varsamt sätt än vad den tidigare regeringen gjorde och satsa pengarna där de gör allra störst nytta.

Ungdomsarbetslösheten är drygt 20 procent. Det betyder att åtta av tio ungdomar på arbetsmarknaden har jobb. Det betyder att det är två

ungdomar som är arbetslösa. Med sänkta arbetsgivaravgifterna sänker man kostnaden för de åtta ungdomarna som har jobb – och många av dem skulle kanske ha haft jobb i alla fall – i förhoppning om att någon av de två ska få jobb.

Prot. 2014/15:48
20 januari

Nu har den sänkta arbetsgivaravgiften verkat i många år, men vi ser inte att ungdomsarbetslösheten har sjunkit i någon större omfattning. Då är det naturligtvis dags att pröva någonting annat. Det blir väldigt dyrt och ineffektivt att lägga mycket pengar på ungdomar som skulle ha haft jobb i alla fall. Det är betydligt mer kostnadseffektivt att lägga resurserna på de ungdomar som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och som inte har jobb. Det är därför som regeringen i stället vill ha en 90-dagarsgaranti där man stöder ungdomar som behöver hjälp.

Ungdomsarbetslösheten är också väldigt ojämnt fördelad. Ungdomar med högre utbildning eller gymnasieutbildning är ju i mycket mindre utsträckning arbetslösa än ungdomar som inte har gymnasieutbildning. Därför vill regeringen genomföra en särskild satsning på ungdomar för att de ska kunna ta sig igenom en gymnasieutbildning. Det har allianspartierna tyvärr stoppat, men regeringen avser att återkomma med det förslaget. Gymnasieutbildningen är i dag en vattendelare. Det handlar om att möta varje ungdom där han eller hon befinner sig och kunna stötta och stimulera den ungdomen. Det behövs kanske en kombination av jobb och utbildning.

Även för ungdomar som har gymnasieutbildning är det bättre att jobba än att gå arbetslös. Det är därför som regeringen har föreslagit traineeplatser, och vi kommer att fortsätta med den satsningen som vi vill fasa in under de kommande åren. Det är klart att det inte går att få fram 32 000 traineeplatser genom att man knäpper med fingrarna från den 1 januari 2015. Det handlar om att bygga upp dem steg för steg för att kommunerna ska kunna ordna dessa platser, så att ungdomar ska kunna få den arbetslivserfarenhet som krävs för att de sedan ska kunna ta sig vidare ut på den ordinarie arbetsmarknaden.

Anf. 23 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Magdalena Andersson säger att det är ineffektivt att ge detta stöd till ungdomar som ändå skulle ha fått jobb. Jag vill fråga Magdalena Andersson hur hon vet att alla de ungdomar som i dag har arbete skulle ha fått det utan de sänkta arbetsgivaravgifterna. Det finns ingen som helst forskning som visar att det ser ut på det sättet.

Som jag sa tidigare finns det ingen forskning alls som har analyserat hur många ungdomar som har fått behålla sina jobb under en mycket djup kris tack vare att arbetsgivaravgifterna är lägre. Det finns ganska många företag i utsatta branscher som vittnar om att de har kunnat behålla sin personal under krisåren och lyckats övervintra tack vare att lönekostnaden har varit lägre. Den effekten kan man bara inte bortse ifrån.

Magdalena Andersson pratar om 90-dagarsgarantin. Det har ni ju provat tidigare, före finansministerns tid och före Alliansens tid. Då kallades det 100-dagarsgarantin, och den dömdes ut av alla som en totalt ineffektiv åtgärd. Nu döper man om det till 90-dagarsgarantin och så testar man samma misslyckade lösning en gång till. Det kommer knappast att bli någon succé.

Traineeplatserna ska då lösa problemet. Enligt IFAU har minst 10 000 ungdomar fått jobb tack vare de sänkta arbetsgivaravgifterna. Dessa jobb – som kanske försvinner – ska ersättas med 3 200 traineeplatser, om det över huvud taget blir några traineeplatser. Med tanke på att EU är väldigt

kritiskt till detta är det är inte säkert att regeringen över huvud taget får igenom det förslaget.

Dessutom är de fackliga organisationerna ganska upprörda över hur detta presenteras. De undrar hur de ska klara av att ge handledning och ta hand om dessa personer. Det handlar om utsatta branscher där man redan har väldigt mycket att göra.

Jag konstaterar en gång till att samma dag som finansministern flaggar för att det är svårt att nå regeringens egna arbetslöshetsmål – som jag tycker inte är så jätteimponerande, om jag ska vara ärlig – för vi en diskussion om det vettiga i att göra det dyrare att anställa människor. Jag har väldigt svårt att förstå logiken i det.

Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tänk om åtgärden hade gett fantastisk effekt! Tänk om vi hade sett att ungdomsarbetslösheten sjönk kraftigt när man började lägga mångmiljardbelopp på sänkta arbetsgivaravgifter! I så fall hade jag haft svårt att stå här och motivera varför åtgärden ska tas bort.

Efter att ha verkat i många år är det uppenbart att den inte haft den effekt på arbetslösheten bland ungdomar som jag är säker på att den tidigare regeringen hoppades på. När man låtit en åtgärd verka år efter år och kommit fram till att den är helt meningslös för 25-åringar, då är det väl dags att prova någonting annat? Den har inte haft den verkan som jag är säker på att man trodde att den skulle ha, och då är det dags att göra någonting annat. Det är ingenting som regeringen bara fantiserar om, utan en rad expertinstanser har pekat på att den är mycket dyr och mycket ineffektiv. Därmed måste vi använda pengarna på något annat sätt.

Hur vet jag att ungdomarna skulle ha haft jobb i alla fall? Jo, därför att vi inte har sett att arbetslösheten sjunkit på grund av den åtgärden och kanske också därför att allianspartierna själva kommit fram till att den är helt verkningslös för 25-åringar.

Tanken bakom traineejobben är att de omfattar tre saker, vilka vi ser samtidigt. Vi ser alldeles för många ungdomar som är långtidsarbetslösa. Vi ser äldre som inte får tillräckligt med stöd för att klara av sin vardag. Vi ser att personalen inom äldreomsorgen har en väldigt tuff vardag. Personalen börjar bli äldre, och det kommer att behövas en generationsväxling. Av dessa tre saker vill vi göra en sak. Vi vill se till att ungdomar kan gå tillsammans med den ordinarie personalen, underlätta deras arbete och samtidigt höja kvaliteten för våra äldre. Den som ansvarar för handledningen är Kommunal och dess medlemmar. Inom Kommunal är man mycket positiv till traineejobben.

Vi gör det bättre för ungdomarna, vi gör det bättre för våra äldre och vi gör det bättre för personalen i till exempel äldreomsorgen. Det är de borgerliga partierna emot. Jag har väldigt svårt att förstå varför.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:147 om kommunala särkrav vid byggnation

Anf. 25 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Ewa Thalén Finné har frågat mig om jag avser att föreslå ändringar i plan- och bygglagen för att återigen möjliggöra kommunala särkrav.

I Sverige har vi nationella byggregler som alla nya byggnadsverk måste uppfylla. Det är ett bra system eftersom det skapar förutsägbarhet och tydlighet för den som ska bygga. Det är dock både tillåtet och möjligt att bygga med högre standard än den som följer av byggreglerna, då dessa endast utgör lägsta godtagbara standard.

Bra byggregler ska skydda människor och miljö. Byggreglerna behöver dock förenklas för att snabba upp byggprocesserna. När det gäller byggnaders energianvändning vet vi att det i dag är möjligt att bygga extremt energisnåla hus, vilket också görs på många håll. Detta är en utveckling som jag ser positivt på, eftersom den byggda miljön står för en stor del av landets energianvändning. Regeringen eftersträvar ambitiösa nationella mål när det gäller energiförbrukning och ser positivt på innovativt bostadsbyggande.

Boverket har ett uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten föreslå kvantitativa riktlinjer för energihushållningskrav avseende så kallade nära-nollenergibyggnader. Uppdraget ska redovisas den 15 juni 2015 och kan, beroende på vad myndigheterna kommer fram till, påverka hushållningskraven som ställs i de nationella byggreglerna.

Det är viktigt att komma ihåg att frågan om vilka tekniska krav som bör ställas på byggnadsverk är komplex. I dag finns det nio olika tekniska krav. Dessa syftar till att säkerställa en god säkerhet, beständighet och andra grundläggande aspekter. På detta sätt har kraven olika syften. Samtidigt finns det en tydlig samverkan dels mellan kraven, dels mellan de krav som ställs och byggnadsverkens tillstånd ur miljö- och hälsosynpunkt. Vid bedömningen av vilka krav som bör kunna ställas gäller det därutöver att se på byggnadsverken ur ett livscykelperspektiv.

Sammanfattningsvis är det därför av största vikt att de krav som ställs på nya byggnader sammantaget ger ett gott resultat. Jag följer därför utvecklingen noga. I dagsläget är inga lagändringar aktuella.

Anf. 26 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret. Det är mycket bra att statsrådet, i sista meningen, kommer fram till att det i dagsläget inte ska göras några lagändringar.

Anledningen till att jag ställde frågan var den oro jag kände när det gällde signalvärdet. Jag tyckte att statsrådet på en direkt fråga på en konferens slirade på svaret, att det är mycket bra när man går före. Skälet till den proposition som alliansregeringen lade fram var att Bygghälsoutredningen var mycket tydlig med att kommunala särkrav på energianvändning och tillgänglighet driver upp kostnader, fördyrar projektering och försvårar industriellt byggande. Det var den viktigaste anledningen till att vi ville ta bort de kommunala särkraven.

Med detta sagt är det självklart positivt när byggherrar och enskilda villaägare, eller vilka det nu kan vara, går före och vill bygga nollenergihus och annat. Det är en skillnad i vad kommunen säger i planeringsskedet och vad man själv vill. Att vissa går före är inget problem, men problemet är när kommunerna går före. Jag vet att det finns kritik i kommunerna mot det, men samtidigt vill vi från Alliansens sida att det ska byggas mycket och billigt. Jag är tämligen säker på att också regeringen vill det.

Ytterligare ett skäl till att jag kände stor oro över ministerns uttalande var förstås att Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet var emot lagförslaget när riksdagen beslutade om det. Därför tyckte jag att det var viktigt att vi tydliggjorde dessa delar. Att vi får nya nationella krav tror jag alla här tycker är positivt. Jag skulle dock önska att ministern än en gång kunde tydliggöra att grundvärdena – att få igång en bred projektering, att den projektering som används i en kommun också kan användas i en annan, att få igång industriellt byggande – är väldigt väsentliga för att vi ska få fram mer billigt byggande.

Anf. 27 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att ge rätt historiebeteckning i debatten. Till slut kom Ewa Thalén Finné fram till det som jag gissar att hon skulle säga, nämligen att det var tre partier som hade synpunkter på det lagförslag som regeringen lade fram i början av sommaren, innan vi tog ledigt inför valrörelsen. Det var fler som hade synpunkter på det, vilket jag tycker är viktigt att påminna om.

Många kände oro över signalvärdet, sa Ewa Thalén Finné. Ja, det gjorde de. Det var många som kände oro inför det lagförslag som tidigare bostadsministern lade fram. Jag ska peka på några saker. Det är bra att den nuvarande bostadsministern gör klart att inga lagändringar är aktuella. Vi ska komma ihåg att den tidigare regeringen stötte på hårt motstånd från många av sina egna kommunpolitiker runt om i landet när det gällde den här diskussionen.

Jag minns särskilt ett möte som vi hade mellan civilutskottet och företrädare för SKL. Jag kan säga att det nog inte var den gladaste stunden för de borgerliga riksdagsledamöterna när de borgerliga kommunpolitikerna gjorde klart hur de såg på och vilken oro de kände inför det lagförslag som höll på att tas fram.

Men man ska komma ihåg att Alliansen här i Stockholm inte hade mycket till övers för den nya lagen. Det tidigare finansborgarrådet i Stockholm, Sten Nordin, skrev i Svenska Dagbladet 2013: ”Den så kallade byggkravsutredningen, där förslaget ingår, går ut på att en ’stoppbestämmelse’ ska införas i plan- och bygglagen. Det skulle förhindra att Sveriges kommuner får ställa egna krav på till exempel en byggnads energikonsumtion. – – – Byggkravsutredningen missar dock målet genom att föreslå lösningar utan bevislig effekt, samtidigt som den underminerar Stockholms miljöarbete och riskerar att bromsa tillväxten i Stockholmsregionen.” Sten Nordin skrev också att en stoppbestämmelse ”skulle ha omöjliggjort de världsberömda miljöstadsdelarna Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden. Utan Hammarby Sjöstad skulle Stockholm inte ha blivit utsedd till Europas första miljöhuvudstad.”

Sveriges Kommuner och Landsting har yttrat sig om detta genom en debattartikel som dåvarande och nuvarande ordföranden Anders Knappe

skrev tillsammans med Skanskas vd. Det kan vara bra att komma ihåg att byggindustrin inte har varit helt enig i sina synpunkter på detta. De skrev: ”Det finns inget samband mellan kommunernas energikrav och att det byggs för få bostäder.” De pekade också mycket riktigt på att kommunernas krav på att flerfamiljshus ska bli mer enhetliga är någonting som vi är överens om, vilket jag tycker är en annan sak. SKL och Skanska tillhör alltså dem som hade synpunkter på detta och som också hade jobbat för att man borde ställa krav. I debattartikeln skriver man att regeringen borde stimulera kommunerna ”till att i dialog med byggbranschen skapa en hållbar färdplan för morgondagens energi- och kostnadseffektiva bostadsbyggande”.

Det har alltså förts en diskussion kring detta. Ministern visar i sitt svar på att det är en komplex fråga. Jag tycker att ministern svarar på ett balanserat och bra sätt.

Anf. 28 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten och Lars Eriksson så mycket.

Ewa Thalén Finné tycker att det är bra med tydlighet. Jag tycker att det är oerhört viktigt. När jag satt i riksdagen förra mandatperioden som gruppleadare hade jag att försöka sy ihop olika överenskommelser med den dåvarande regeringen. Då uppfattade jag de statsråd som försökte vara tydliga som mer konstruktiva. Även jag försöker vara tydlig.

När lagar antas i riksdagen är det oerhört viktigt att det inte sker lättvindigt och att inte förutsättningarna ändras snabbt. I det här fallet handlar det om fastigheter och bostadsmarknad. Aktörerna ska kunna räkna med att den lag som antas kommer att gälla framöver, trots att det kanske sker med en relativt liten majoritet.

Herr talman! Jag vill lyfta upp något som också Lars Eriksson var inne på. Vi vet att många kommuner har uppfattat de nya reglerna som ett hinder i omställningsarbetet för ett hållbart samhälle. Antagligen är sju av åtta partier i den här kammaren överens om att alla aktörer måste vara med och ställa om vårt samhälle. Jag har försökt lyssna in varför kommuner uppfattar det här som ett hinder. De uppfattar Boverkets byggregler som alltför milda. Vi har satt igång ett arbete för att skärpa dessa, men fortfarande anser många att kraven inte går tillräckligt långt, huvudsakligen eftersom de inte går så långt som vad som i dag är möjligt. Innanför den ram som lagen stipulerar finns det en möjlighet för myndigheten att gå lite längre. Men det är ingenting som vi som regering har för avsikt att pusha på, utan det är framför allt myndigheten själv som måste titta på detta.

Det är viktigt att känna till att det inte heller tidigare var tillåtet för kommunerna att ställa egna krav på tekniska egenskaper, även om det inte var särskilt tydligt i regelverket. Lagbestämmelserna har således huvudsakligen funktionen att de förtydligat rättsläget. Det tycker vi är bra.

Anf. 29 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag ska börja med att kommentera lite av det som Lars Eriksson och delvis också statsrådet lyfte. Jag är väl medveten om att det fanns kommuner där man hade en negativ syn på den här lagstiftningen och att SKL hade det. Men jag är inte förvånad. Det är ganska vanligt att

kommuner inte gillar när staten ställer förtydligande krav. Jag tycker inte att det är så konstigt.

Ja, kommuner har säkerligen upplevt den nya tydligheten i lagstiftningen som ett hinder. Det kan jag ha respekt för att man gör. Men samtidigt vet vi att det har varit otroligt krångligt för byggbolagen, framför allt kanske för de mindre. Först ska man bygga i en kommun med en sorts regler och krav man ska leva upp till. Sedan tänker man bygga i en annan kommun, men den kommunen har andra regler. Det har gjort att man måst göra om hela projekteringsarbetet då man inte kan använda samma grundmaterial som tidigare. Det fördyrar och fördröjer processen. Vi har en oerhört lång och tidskrävande planeringsprocess.

Jag tycker att det är utmärkt att Boverket nu har i uppdrag att göra en utredning om nära-nollenergihus. Jag väntar med spänning på att den utredningen kommer, för jag tycker att det är viktigt att staten går före och är tydlig och att vi ställer de möjliga tekniska egenskapskrav som vi har kunskap till.

Sedan är det viktigt att man inte ändrar detta alltför ofta. Det kan vara svårt för framför allt mindre byggare att hänga med i ändringarna. Framför allt när det gäller det industriella småhusbyggandet behöver de kanske kunna använda sina maskiner under en längre tid än ett år.

Att vi skärper regelverken tycker jag alltså är utmärkt. Jag tycker också att det är väldigt viktigt att vi har enhetliga regelverk och att vi är tydliga med att kommuner inte ska kunna ställa de här kraven. Sedan kan man alltid ha dialoger och diskussioner.

Om ett byggföretag vill gå före finns det självklart inga hinder för det, precis som det står i svaret. Det är ingen nyhet på något sätt. Men när olika kommuner ställer olika krav ställer det till problem för de små byggarna. Som sagt är långsiktighet A och O inom det här området. Därför är det bra med den här diskussionen.

Anf. 30 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag förstår att det är väldigt bekvämt att kunna säga att det var Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet som var emot det här. Det är väldigt bekvämt att slippa konstatera att det moderatstyrda Sveriges Kommuner och Landsting faktiskt reste sig som en man i den här frågan och hade väldigt starka synpunkter på den lag som kördes fram i slutet av den förra mandatperioden. Jag kan inte direkt påstå att den togs fram i brett samförstånd efter en dialog, som Ewa Thalén Finné själv önskade, utan det var som med alla andra förslag som togs fram under den förra mandatperioden. Förslagen kördes bara fram av regeringen, och så utgick man från att Sverigedemokraterna skulle stödja dem i den här kammaren.

Det var inte direkt så att vi som satt i civilutskottet möttes av en stor dialog och samförståndsanda. Det är nu väldigt bra med den nya regeringen. Den försöker få till dialog och samförstånd i frågor och försöker att sträcka ut händer. Det skulle riksdagen må väldigt bra av. Jag vet att svenska folket längtar efter en sådan utveckling.

Det är viktigt att komma ihåg att Sveriges kommuner hade väldigt starka synpunkter på detta. Det har också uttryckts i ett antal debattartiklar. Det är inte svårt att hitta de synpunkter som fanns. Ministern pekar i sitt svar på att det är en väldigt komplex fråga. Det finns goda förhoppningar

om att den oro som fanns ute i kommunerna ska kunna hanteras på ett bra sätt med en regering som är beredd att lyssna och ta ansvar för en dialog om hur lagen ska genomföras i Sverige.

Anf. 31 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Osäkerhet vid bostadsbyggande föranleder att det finns en riskpremie. Frågan handlar inte minst om dem som bygger. Det gäller inte bara dem som sätter upp reglerna utan dem som faktiskt bygger.

Tidigare talare har sagt att det har funnits kritik. Det har också funnits väldigt många aktörer som påtalat vikten av att vidta åtgärder för att det ska gå att bygga och inte minst utveckla industriellt byggande. Jämförelsen brukar ofta tas med bilar. Om bilproducenterna skulle fungera likadant som byggbranschen skulle man få bygga om bilen kanske uppemot 290 gånger, eftersom det inte gick att köra den över en kommungräns.

Industriellt byggande förutsätter att det finns någon form av regelverk som man kan luta sig emot. Det var också ett skäl till att lyssna in aktörernas kritiska synpunkter på att det var svårt att produktutveckla. Det var ett väldigt viktigt beslut, och sedan fanns det synpunkter. Jag brukar personligen framhålla att vi ska komma ihåg att kommunerna som har haft synpunkter också är stora fastighetsägare.

Det har aldrig hindrat en kommun att i egenskap av fastighetsförvaltare ställa väldigt höga krav, vilket många kommuner har gjort i egenskap av fastighetsförvaltare. Jag kommer ihåg att en av de offentliga utredningarna påtalade att på tio-i-topp-listan över fastighetsägare i Sverige är sju kommuner bland de största ägarna.

Det finns ett stort ansvar man kan ta utöver att agera som myndighet. Att göra någonting åt regelverket har varit viktigt. Det är inte entydigt med att inte värna energieffektivitet, tvärtom. I samband med detta fattades också viktiga beslut för att vässa regelverket. Vi har alla ett intresse av att vi inte ska elda för kråkorna. Vi ska se till att vi får ett energieffektivt system även för bostadssektorn. Det är viktigt.

Det finns en sak i statsrådets svar där jag blir väldigt osäker på vad det betyder. Det är meningen som handlar om livscykelperspektiv. Min fråga till statsrådet är: Vem eller vilka är det som avgör livscykelperspektivet? Det brukar bland många vara ett perspektiv som handlar om långsiktig förvaltning och att man väger in en rad olika frågeställningar som inte bara handlar om produktionen, att bygga huset, utan också om att förvalta huset.

När statsrådet tar upp det perspektivet blir jag fundersam: Vems ansvar är det ytterst? Är det en fråga för fastighetsägarna, de som äger fastigheter eller producerar dem? Anser statsrådet att man behöver återkomma med förslag om att stärka det i egenskap av lagstiftning så att myndigheter får ett större inflytande? Det är ändå en ganska stor fråga. Det vore intressant att få höra lite grann mer om det.

Jag tror ändå att de beslut som fattades, även om inte alla partier i riksdagen var med på det, var viktiga. Det gäller att följa upp besluten. Jag hoppas för bostadsproduktionens skull att det industriella byggandet kan tillföra en ökad byggtakt utöver det som vi redan ser i dag. Framför allt hoppas jag på att inte nya förslag ska hämma den utveckling som vi nu ser och att vi verkligen arbetar för långsiktiga spelregler. Jag ser fram emot att få ett förtydligande om frågan om livscykelperspektiv.

Anf. 32 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack också till Nina Lundström, som nu deltar i debatten. Den är kanske delvis föranledd av en tolkning av det jag sade på hållbarhetskonferensen Building Sustainability. Det är väldigt bra att vi fick den här möjligheten att diskutera frågan.

Jag börjar bakifrån med Nina Lundströms funderingar och fråga. Byggkostnaderna påverkas av många olika faktorer. Det är riktigt att enhetliga och samordnade krav generellt har betydelse för att hålla kostnaderna nere. Byggmarknaden kanske inte direkt liknar bilmarknaden eller andra marknader, men här är det oerhört viktigt.

Därför är de nationella byggreglerna en viktig grundprincip som vi ska slå vakt om. Det finns många andra faktorer som påverkar byggkostnaderna. Det är markkostnader, konkurrensen på byggmarknaden och kreditgivningen, som en av interpellanterna tog upp.

När det gäller kostnaderna för att bygga är det viktigt med en helhetssyn där man beaktar byggnadens energianvändning i det långa perspektivet, det som Nina Lundström tar upp som livscykelperspektiv.

För den som ska bo i byggnaden bör det vara den totala kostnaden som är det väsentliga. Det är både kostnaden för att uppföra byggnaden och kostnaderna för den löpande driften. Det tänket finns inom många andra områden. Utan att göra några andra jämförelser köper vi ibland varor där det ingår en del värden i det vi har köpt som är till för att kompensera för det långa perspektivet.

På den direkta frågan kan jag svara att alla aktörer har sitt ansvar. I det här fallet har producenter, byggföretagen, ett ansvar. Men staten och regeringen kan möjligtvis gå in med miniminivåer. Om man ska göra översättningen till det Ewa Thalén Finné var inne på kan man titta på vad den förra regeringen jobbade med när det gäller miljöbilspremier, till exempel. Där har man vissa nivåer som man försöker peka ut. För att leda det i svar handlar det inte bara om byggnadstillfället per se.

När det gäller byggindustrins förutsättningar vill jag passa på att lyfta upp ett antal frågor. Min företrädare på posten tog många bra initiativ för att göra byggandet enklare och billigare. En del av de utredningar som sattes igång håller på att landa på vårt bord. Vi ska ta upp en av de frågorna senare i en annan interpellationsdebatt.

Min uppfattning i den dialog som jag har med företrädare för branschen är att man i hög grad utgick från byggindustrins sätt att formulera problemet. Det kan man tycka är bra. Det är den som är en aktör. Men det är en av flera aktörer.

Självklart är det viktigt att skapa goda förutsättningar för byggföretagen. Det ska vi fortsätta att jobba med. Ett av de arbeten som vi sjösatte handlade om stadsmiljöavtalen. Där ger vi möjlighet till att det byggs mer för att på så sätt få byggföretagen in i matchen igen.

Det är också viktigt att det inte får ske på bekostnad av övergripande mål som klimatanpassning och behovet av en god stadsmiljö för alla. Här måste vi vara överens om att det är flera värden i de olika vågskålarna.

När vi tittar på att det ska vara lättare att bygga och bygga mer måste vi också ta i beaktande att det alltid måste vara i balans med klimatanpassningen och den goda stadsmiljön.

Anf. 33 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Jag tycker emellanåt att diskussionerna blir väldigt intressanta, för det är väl i grunden självklart att vi måste ha med oss perspektivet om klimatvänligt och miljövänligt. Jag tror inte att det finns någon – ja, kanske någon – i Sveriges riksdag som inte tycker att vi ska bygga klimatvänligt i dagsläget. För mig är frågan i grunden självklar.

Som vi var inne på tidigare tillsatte den förra regeringen utredningen om hur vi kan få bättre energikrav och nära-noll-byggande. Det tycker jag är utmärkt. Men i grunden handlar det om vem som ställer kraven. Är det myndigheten, kommunen, i samband med planering? Nej, det har lagen slagit fast att det inte är, och det har också statsrådet gjort. Det tycker jag är utmärkt.

Jag är säker på att vi kommer att ha många diskussioner och debatter om vart vi kommer att komma med de olika regelverken. Jag sa detta när vi hade budgetdebatten, och statsrådet har varit inne på det också. Det är viktigt med långsiktighet och stabila regelverk, för de som bygger gör mycket stora investeringar, och det man bygger ska stå under mycket lång tid.

Anf. 34 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret om livscykelperspektivet. Man kan nämligen känna en oro för var politiken griper in och vad som är fastighetsägarnas eget ansvar. Ett typexempel när man gör någon form av livscykelanalyser ur ett fastighetsägarperspektiv skulle kunna vara att man gör avvägningar. Politikens intresse av att se till att få med så mycket som möjligt ur ett livscykelperspektiv är kanske inte alltid fastighetsägarnas intresse eftersom de också har exempelvis hyresgäster. Man kanske måste göra vägval ibland eftersom hyresnivåerna, till exempel, påverkas om man vidtar omfattande åtgärder.

Jag tycker att det är viktigt att fastighetsägarna ska kunna ta det ansvaret i sin förvaltning. Ambitionerna på nationell nivå kan handla om att se helheten och se till att så många som möjligt gör så många goda insatser som möjligt så att det påverkar klimatet och miljön i de breda perspektiven. Jag tycker fortfarande att statsrådet är lite otydlig med på vilket sätt han och regeringen är beredda att gripa in.

För att återgå till kommunerna och ambitionsnivåerna är det bra att kommunerna vill tävla om att vara bäst och att man har sina strålande projekt att marknadsföra. Men det är klart att den som sitter i kommunen ser sitt eget perspektiv, medan man på aggregerad nivå ser totalen på 290 kommuner. Därför tror jag ändå att det är viktigt att hålla fast vid denna bild: Om man ska klara av det industriella byggandet måste kommunerna också någonstans samverka kring detta.

Jag tackar som sagt för svaret. Det finns anledning att återkomma till vad som är statens ansvar och vad som är fastighetsägarnas ansvar, även om vi alla har ambitionen att fastighetsmarknaden ska fungera på ett bättre sätt. Ytterst handlar det om bostadskonsumenternas möjligheter att efterfråga bostäder.

Anf. 35 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar interpellanten, och tack för debatten! Staten har ett viktigt ansvar, och staten måste ta denna del av ansvaret och se till att det finns drivkrafter och relevanta verktyg för ett modernt, energieffektivt byggande där den tekniska utvecklingen alltid premieras och går fram. Om staten inte tar det ansvaret är det inte särskilt konstigt att ett antal kommuner väljer att gå före.

Redan med den nuvarande regleringen har kommunerna möjlighet att ställa hårdare krav när man agerar byggherre eller fastighetsägare. Vi tror att detta behöver uppmuntras. Ewa Thalén Finné tog upp just det här med signaleffekten. Det är viktigt att vi vet att när vi i riksdagens kammare – i den lagstiftande församlingen – diskuterar frågorna finns det många aktörer där ute som lyssnar. Precis som det är byggföretag är det också många kommunföreträdare – 290 000 aktörer som gör ett fantastiskt arbete.

Vi ser inte minst här i Stockholm, där riksdagen finns, hur den nya rödgrönrosa majoriteten har sett till att de kommunala bostadsbolagen kommer att bygga dubbelt så mycket som de har gjort tidigare. Detta är en tydlig signal från de aktörer som är viktiga för oss.

Samtidigt vet vi att i andra kommuner med andra konstellationer i ledningen gör man vad man kan för att hantera denna stora utmaning. I grunden handlar det om att unga människor som vill flytta hemifrån, kanske till en studieort, inte kan göra det. Trots att de har kommit in på en eftertraktad utbildning finns det ingen bostad. Det kan också gälla den arbetslöse som har fått ett jobberbjudande men som inte kan flytta till orten därför att det inte finns någon bostad.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:188 om nya riktvärden för buller för att möjliggöra fler små bostäder

Anf. 36 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar Ola Johansson för interpellationen. Det handlar om nya riktvärden för buller för att möjliggöra fler små bostäder, som rubriken lyder.

Ola Johansson har frågat mig vad min och regeringens definition av ”så fort som möjligt” är och vilken inriktning man kan förvänta sig att regeringen har när det gäller behovet av att förenkla bostadsbygganden genom enklare regler för beräkningar av bullernivåer från trafik och verksamhet vid bostadsbyggande.

Min och regeringens inställning är att samordnade och tydliga regler för hur buller ska hanteras vid planering och byggande av bostäder kan ha stor betydelse för möjligheten att förenkla bostadsbyggandet i tätorter. Även om de lagändringar om buller som träder i kraft den 2 januari står på egna ben, är det mot den bakgrunden viktigt att en förordning kan beslutas så fort som möjligt. Det är just begreppet ”så fort som möjligt” som vi nog kommer att debattera nu.

Herr talman! I samband med remitteringen av förslaget till förordning om riktvärden för trafikbuller vet vi – och det vet också oppositionen – att

ett stort antal synpunkter har inkommit till Regeringskansliet. Det är av stor vikt att de synpunkter som inkommit tas på största allvar. Det pågår därför ett intensivt arbete inom Regeringskansliet med att ta fram en förordning som beaktar alla inkomna remissynpunkter.

Jag är naturligtvis medveten om att det är många som väntar på en bullerförordning, och jag kan försäkra Ola Johansson och den övriga oppositionen att arbetet med att bereda frågan fortsatt har en hög prioritet.

Anf. 37 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är möjligt att det inte är så lätt att svara på min något retoriska fråga om vad som är att betrakta som så fort som möjligt – hur långt är ett snöre? Frågan tar sin utgångspunkt i Caroline Szybers skriftliga fråga som besvarades i slutet av november.

Nu har det gått två månader sedan dess. Det har visserligen varit helger, men den aktuella lagstiftningen har sedan dess trätt i kraft. Byggbranschen, kommunerna, myndigheterna och inte minst de bostadssökande befinner sig i limbo mellan en ny lag och gamla regler och eventuella riktvärden som ska regleras i en författning som vi väntar på och frågar efter.

Vi har hört ministerns svar: Tydliga regler kring buller kan ha stor betydelse för möjligheten att bygga och förtäta. Det är så långt vi kommer i vår strävan att få svar på huruvida detta är någonting som regeringen vill åstadkomma eller inte. Jag håller inte med statsrådet. Det har *absolut* betydelse för bostadsbyggandet i tätorter huruvida bullerreglerna är restriktiva eller tillåtande, om de är motstridiga eller enhetliga och om de är lätta eller svåra att tolka. Är det ett riktvärde eller ett gränsvärde, och ska man kunna medge att exempelvis studentbostäder eller små lägenheter har ett högre riktvärde än vad en vanlig bostad har utifrån det sätt som studentbostaden förväntas användas?

Jag har också läst igenom remissammanställningen. Jag kan liksom ministern konstatera att ett stort antal synpunkter har kommit in. Det brukar vara så. Det är de förväntade synpunkterna som har kommit in. Några myndigheter och domstolar vill helst inte ändra något, medan byggbranschen, de flesta kommuner och studentbostadsföretagen välkomnar förordningen men har synpunkter bland annat på semantiken.

Det är såklart av stor vikt att synpunkter tas på allvar. Men det hindrar inte att man arbetar med frågan och att man levererar. Remisstiden gick ut i slutet av september. Och riktvärdena, som vi nu diskuterar, borde ha gällt sedan den 2 januari i år.

Mot slutet av svaret får jag en försäkran om att arbetet med att bereda frågan har hög prioritet. Det kan låta betryggande, men vad vi också vill veta är vilken inriktning regeringen har. Ett tydligt svar på den frågan skulle säkert lugna dem som nu väntar på att få skrida till verket med planläggning av nya bostäder i bullerutsatta miljöer, nära kollektivtrafik och nära verksamheter. Det handlar om studenter, bostadssökande och asylsökande. Det handlar om människor som behöver en bostad på grund av förändrade familjeförhållanden eller på grund av att de har blivit äldre och vill flytta ifrån sin villa. Alla dessa väntar nu på bostäder och planläggning både i storstäder och i småorter.

Anf. 38 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten för en viktig fråga. Jag vill tacka statsrådet för svaret så här långt. Det här är en viktig fråga också för mitt hemlän, Östergötland.

Linköping är Sveriges första och största flygindustristad och också en expansiv del av Östergötland. Det är nu mycket viktigt att genom en bullerförordning ta det sista steget för att undanröja den konflikt mellan olika regelverk som har skapat en helt onödig konflikt mellan flyget och staden Linköping. Det framstår som särskilt angeläget nu när Ostlänken ska byggas och en ny generation JAS 39 Gripen ska utvecklas. Det är två projekt som betyder mycket för Linköping, hela Östergötland och hela Sverige. Men för att de ska kunna få maximalt positiv effekt krävs det att flygbullerfrågan får en snar lösning genom en förordning.

Bakgrunden är bekant för debattörerna men möjligen inte för alla åhörare. I en proposition från 1996/97 angav regeringen riktvärden för acceptabelt buller från trafik i områden med bostadsbebyggelse. Det har länge rått stor oklarhet om hur de här riktvärdena ska tillämpas mot bakgrund av å ena sidan bestämmelserna i miljöbalken och å andra sidan bestämmelserna i plan- och bygglagen. Boverket och Naturvårdsverket har tagit fram allmänna råd för hur riktvärdena ska tillämpas, men de har varit motstridiga.

Naturvårdsverkets allmänna råd används vid miljöprövning av flygplatser enligt miljöbalken, medan Boverkets allmänna råd används vid planering och bygglovsprövning av nya bostäder där plan- och bygglagen tillämpas.

I och med att de här råden inte är kompatibla har det uppstått en konflikt och en situation med stor rättsosäkerhet för kommuner, byggföretag och, konkret, Saab, som bygger Gripen.

Alliansregeringen gjorde därför en mycket viktig insats när den genom propositionen *Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen* lade fram förslag till lagändringar i både miljöbalken och plan- och bygglagen i syfte att förbättra samordningen av lagarna för att underlätta planering och byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer.

De här lagförslagen trädde som bekant i kraft den 2 januari. Det är nu viktigt att ta nästa steg och i förordning slå fast vilka riktvärden som bör gälla vid prövningar av detaljplaner och bygglov enligt plan- och bygglagen. När man tar det sista steget blir det nämligen slut på en normering som byggt på uttalanden i propositionen från 1996 och ristats i sten genom myndigheternas allmänna råd. Då skulle vi få en tydlig och rättssäker situation. Det är alltså mycket angeläget att regeringen dels fattar beslut om att utfärda en förordning med riktvärden för buller, dels fastställer gränsvärden som i allt väsentligt är i enlighet med det remitterade förslaget, som Alliansen lade fram i juni förra året. Det måste bli rätt till både form och innehåll.

Alla riksdagsledamöter i Östergötland träffade i går Länsstyrelsen i Östergötland. En fråga som länsstyrelsen då lyfte var just bullersamordningsförordningen eller, rättare sagt, bristen på förordning. Det är ju, i och med att det saknas en förordning, fortfarande okänt vilka kravgränser för buller som ska gälla vid planläggning av bostadsbebyggelse, vilket innebär att tidigare osäkerhet kvarstår när kommunerna ska göra sina detaljplaner och bevilja bygglov.

Länsstyrelsens planerade utbildningsinsatser för till exempel stadsarkitekter fördröjs. Planprocesserna fördröjs. I Linköping och i andra städer påverkas också planeringen av Ostlänken, som är ett mycket stort projekt som ställer stora krav på den kommunala planläggningen och som alltså inte kan fullföljas förrän vi vet vilka gränsvärden som ska gälla.

Anf. 39 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Ola Johansson för att han följt upp min skriftliga fråga om buller med denna interpellation. Även om jag fick ett svar kan jag säga att jag kanske inte blev så mycket klarare över vad regeringens ståndpunkt är i frågan. Därför kände även jag ett behov av att delta i denna interpellationsdebatt.

I Sverige råder en stor brist på bostäder. Behovet av nya bostäder, som dessutom kan ligga i nära anslutning till befintliga kommunikationer och potentiella arbetsplatser, stimulerar förtätningen i våra städer. Det gör att även bullerutsatta bostadsmiljöer är intressanta för bostadsproduktion.

Planeringen av bostäder i dessa miljöer försvåras emellertid av en svåröverblickbar lagstiftning. Dynamiken i plan- och bygglagen harmoniserar dåligt med krav på skyddsåtgärder i miljöbalken. Till detta kommer också statliga och kommunala regler samt myndighetstolkningar.

Jag fick berättat för mig av förra bostadsministern hur han under förra mandatperioden samlade olika aktörer i ett rum och att i princip alla där hade olika definitioner och tolkningar av befintliga regler. Det tycker jag kanske också ska vara vägledande. Eller det kanske är ett tips för hur ministern ska gå vidare. Det här är inte enkelt, och det kommer alltid att tolkas på olika sätt. Men därför kanske också en förordning är nyckeln för att gå vidare.

Nu ska jag ta upp ytterligare problem. Kostnader kan tillkomma vid ett upplevt obehag, och verksamhetens omfattning kan begränsas – allt på grund av en hög osäkerhet som skapats av oklara och icke samordnade regler.

Sommaren 2014 beslutade, som känt, riksdagen om att samordna bullerhanteringen enligt plan- och bygglagen med motsvarande enligt miljöbalken. De nya reglerna skulle ha trätt i kraft den 1 januari 2015. Syftet med de nya reglerna är att öka förutsägbarheten i planering av bostäder. När de nya reglerna träder i kraft ska de bullervärden som fastställts i planskedet även gälla i efterföljande tillsynsärenden enligt miljöbalken.

Det här var ett första och viktigt steg i en bättre hantering av buller. Nu väntar bostads- och byggbranschen på nästa steg, och det är att de nya riktvärdena för buller ska hanteras på förordningsnivå.

Dagens riktvärden vilar på en infrastrukturproposition från 1997 och är inte fastställda i förordning. Med bullervärden på förordningsnivå blir hanteringen tydligare och mer förutsägbar.

Med de höjda riktvärden som alliansregeringen föreslog skulle antalet smålägenheter i exempelvis Stockholm kunna öka radikalt. Enskilda projekt visar på en 40–60-procentig ökning av antalet ettor och studentlägenheter, då problemet med att ordna den tysta sidan elimineras i de allra flesta fall med det förslag som var ute på remiss.

Flera kommuner, bland annat Stockholms stad, har vid flera tillfällen lyft fram bullerhanteringen som ett av de enskilt största hindren för planering av nya bostäder i en förtätad stadsmiljö.

Då syftet var att de nya riktvärdena skulle träda i kraft den 1 januari vill jag ställa en fråga till statsrådet. Så fort som möjligt, sas det i svaret. Det gör att frågan fortfarande kvarstår. När ämnar regeringen besluta om nya riktvärden för buller?

Anf. 40 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Här har vi ytterligare ett område som påverkar bostadsbyggandet vad gäller hinder, och det är just hur hanteringen av bullerregelverket har sett ut. Det här är en fråga som har funnits med oss väldigt länge, och det var väldigt glädjande att vi också fick ett genomslag för förändringar i lagstiftningen. Den förordning som nu diskuteras i debatten är väldigt viktig.

SKL genomförde en enkät i kommunerna för att undersöka hur de såg på att bygga bostäder och problematiken med hur bullerreglerna påverkade detta. Tre av fyra kommuner angav att bullerregelverket var ett hinder för bostadsbyggandet.

Därför är det väldigt viktigt att försöka hitta åtgärder, och förhoppningarna har varit väldigt stora på att få en förordning.

Den fråga jag ställer mig utifrån statsrådets svar är inte bara när en förordning kan tänkas komma utan vilken inriktning den kan tänkas ha. Vad avser statsrådet och regeringen att återkomma med?

När vi hade debatterna här i kammaren förra sommaren kring dessa frågeställningar kunde jag notera att Miljöpartiet var ett av de partier som var väldigt skeptiska och angav folkhälsoskäl till varför man egentligen inte ville medverka till en förändring av riktvärdena och dessutom ville ha ett annat sätt att mäta dem för att också få ett tak på dem.

Jag tror att det här är en väldigt viktig fråga som många ute på marknaden ställer sig. Inte minst handlar det om de mindre bostäderna, där den klassiska diskussionen om tyst sida har varit levande. Vi mäter ju bullret utanför, och redan i dag har vi fastigheter ute i vår stadsmiljö. Med ny teknik och ny kunskap kan vi faktiskt bygga bättre inomhusmiljöer än vad man kunde göra tidigare. Då blir det väldigt beklagligt om man stoppar viktiga bostadsprojekt.

En fråga man ofta ställer till ungdomar är var de vill bo. Svaret är oftast, eller alltid, kollektivtrafiknära i de täta stadsmiljöerna där det också är en bullrigare miljö.

Många kommuner kan vittna om projekt som har stupat på tolkningen av regelverket. Det kan vara ett äldreboende som har hamnat för nära en järnväg. Det kan vara flerbostadshus där man vill bygga många mindre bostäder men som också måste stoppas på grund av att inte minst verksamhetsutövarna är väldigt oroliga för att de i nästa skede kan bli tvungna att vidta åtgärder när hyresgästerna eller de boende flyttar in om man släpper fram och inte överklagar en detaljplan. Detta är orimligt.

Därför är det verkligen viktigt att få ett klargörande både med vilken inriktning statsrådet avser att återkomma med förslag kring förordningen eller fatta beslut om det, och också när i tid så att inte de här viktiga bostadsprojekten stoppas i onödan.

Anf. 41 LARS ERIKSSON (S):

Fru talman! Ola Johansson skriver några månader efter att en ny regering har tillträtt en interpellation och undrar hur fort bullerfrågan kan komma att hanteras.

Jag måste säga att Ola Johansson är en riksdagsledamot med en portion humor, eftersom han efter att ha tillhört den tidigare regeringsalliansen skriver en interpellation där han är orolig för att det inte går tillräckligt fort när det gäller bostadspolitiken.

Efter åtta år med en borgerlig bostadspolitik som helt har gått ut på att marknaden ska lösa alla problem, och det har tagit en oändligt lång tid att komma fram med förslag som skulle kunna ha någon form av verkan, hade i alla fall väljarna svårt att hålla sig för skratt. Det var ju ett av skälen till att den tidigare regeringen faktiskt röstades bort i det senaste valet.

Jag tror att man måste ha lite perspektiv på detta när man pratar om att det inte går tillräckligt fort. Den nya regeringen har inte suttit speciellt länge, och vi vet alla hur den här hösten såg ut och vad det hade för effekter på det politiska arbetet. Regeringen behöver lite tid på sig för att komma framåt i frågan, och jag tycker att man måste ha lite sans och balans i sin argumentation när man oroar sig över detta i det tonläge som jag tycker att det har varit i den här frågan.

Ola Johansson oroar sig också för att detta påverkar takten för att komma fram med ett ökat byggande av studentbostäder. Men den tidigare regeringen hade väl knappast bästa record när det gällde bostadsbyggande. Ni gjorde själva ett nummer av propositionen *Fler bostäder åt unga och studenter* i våras, och där redovisas hur magert byggandet av studentbostäder faktiskt har varit under era åtta år.

Man ska komma ihåg att den här regeringen bara har suttit i tre månader, och därför tycker jag att tonläget är otroligt högt i den här debatten. Man oroar sig, och det är liksom ingen hejd på de hårda orden.

Caroline Szyber som är ordförande för det utskott här i riksdagen som hanterar dessa frågor oroar sig, precis som Ola Johansson. Men Kristdemokraterna har prenumererat på att vara bostadsministerparti i den borgerliga regeringen under åtta år, och då kan man undra: Varför kom ni aldrig framåt i de här frågorna på åtta år? Nu har ni ett väldigt högt tonläge mot regeringen efter bara två tre månader. Ni hade ändå åtta år på er att göra en analys av frågorna och ta fram förslag och förverkliga dem.

Jag tror nästan att det har funnits en längtan inom borgerligheten efter att det ska komma en regering som man kan få skylla på för det som man själv inte klarade av att lösa ut under sin tid. Jag tycker att vi kan ha lite sans och balans och ödmjukhet i den här debatten utefter att regeringen faktiskt inte har suttit speciellt länge.

Anf. 42 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack så mycket, interpellanten och alla som deltar i den här debatten! Det är en oerhört viktig debatt, för det handlar i grunden om det som Lars Eriksson också var inne på, nämligen vad som går att göra och vad som har gjorts.

Jag har suttit i riksdagen i åtta år. Under dessa åtta år har jag aktat mig väldigt noga för att skylla till exempel den ekonomiska krisen i omvärlden på sittande regering. Jag har ibland hört ledamöter göra det, men jag tycker att den typen av retorik oftast slår tillbaka.

Detta är i grunden ett område där vi, som Ewa Thalén Finné lyfte fram tidigare, är beroende av breda lösningar. Under föregående mandatperiod kändes det ibland som om man med nöd och näppe försökte driva igenom ett antal frågor. Ibland lyckades man, ibland gick man bet.

Jag skulle vilja lyfta upp två saker, eftersom flera av debattörerna har tagit upp remissinstanserna.

Vi vet att en majoritet av remissinstanserna betonar att de är positiva till att regelverket förtydligas, att samordningen ökar och att det är bra med riktvärden i en förordning.

Jag tar upp detta därför att det kan vara intressant för dem som lyssnar på debatten att se vad det är för typ av invändningar som har kommit.

Det har kommit väldigt många synpunkter. Jag kan inte hålla med interpellanten om att det är rätt så vanligt att det kommer så många. Jag kommer inte exakt ihåg hur orden föll, men det ser faktiskt olika ut beroende på vad det är för typ av förslag. Ibland är det väldigt många synpunkter. Ibland är det få synpunkter. Ibland är synpunkterna relativt samstämmiga. Ibland är synpunkterna väldigt spretiga.

Här var det mycket synpunkter, både på helheten och i mindre detaljer. Detta varierade förstås beroende på vad det var för typ av remissinstans. Kommunernas synpunkter handlade mycket om behovet av förtydliganden. Många länsstyrelser förordar dagens system med avsteg för centrala och kollektivtrafiknära lägen. Sedan har vi specialister som är nog. Det kanske går att göra sig lustig över detta, men akustikkonsulter tar upp de tekniska detaljerna, vilket är nog så viktigt.

De som är kritiska mot förslaget i sin helhet anser att det här innebär en generellt ökad acceptans för mer buller, även i befintlig miljö. Inom andra miljö- och hälsoområden brukar förändringar innebära att det blir tvärtom, alltså en skärpning av acceptabla nivåer, inte att man luckrar upp befintliga nivåer.

De mest kritiska remissinstanserna lyfter även fram att forskning på senare år visat att buller som hälsoproblem generellt sett är underskattat och kan leda till bland annat hjärt-kärlsjukdomar, som ökar väldigt mycket i vår del av världen. Mot den bakgrunden uppfattas förslaget som svårbegripligt och som att det går emot den senaste hälsoforskningen inom området – hälsoforskning som kanske inte var aktuell då man började med ett embryo till förslaget.

Som argument används här att den forskning som åberopas har konstaterat hälsoeffekter vid bullerexponering i äldre, befintliga bostäder och att de resultaten även kan överföras till exponering för buller i nya bostäder som är anpassade till det omgivande bullret.

Flera av de kritiska instanserna ifrågasätter också huruvida förslaget är förenligt med Världshälsoorganisationens riktlinjer och intentionerna i EU:s bullerdirektiv.

Detta är oerhört viktigt. Jag ska återkomma med fler ingångar på detta område.

Anf. 43 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Tack, alla ni som har gett er in i den här angelägna diskussionen! Det är bland andra Lars Eriksson, som säger att retoriken slår tillbaka. Ja, det är väl det som Lars Eriksson och Mehmet Kaplan

upplever just nu – nu slår retoriken tillbaka med full kraft! Det var det som vi fick utstå under förra mandatperioden.

Sverige har en tillväxt och en samhällsutveckling som har sina upp- och nedsidor. Och man ska vara ärlig med att bristen på bostäder i våra tre storstäder är ett problem. Sverige är ett land som växer befolkningsmässigt, och det ska det göra – vi är glada för det.

Den sittande bostadsministern kan också glädja sig åt att byggandet har ökat kraftigt och nu ligger på en nivå över de 40 000 bostäder per år som har diskuterats. Det byggs, men det byggs inte i alla stycken rätt sorts bostäder på rätt ställe. Planprocesserna är fortfarande besvärande långa, och fallgroparna är många.

Centerpartiet vill se fler regelförenklingar än dem vi nu diskuterar på bullerområdet, och vi får väl anledning att återkomma till den frågan lite senare.

Byggbranschen utvecklas, och i dag kan man bygga även i bullerutsatta miljöer – vid trafikleder, järnvägar, hamnar, industriverksamhet av olika slag och flygplatser. De flesta av problembeskrivningarna som vi ser i de remissvar som tas upp här i debatten är sådana som branschen har svar på. Då menar jag byggbranschen, men det kunde lika gärna ha handlat om fordonsbranschen, flyget eller kollektivtrafikens olika aktörer.

Jag tror att minister Kaplan håller med om att det viktigaste vi har att ta tag i är att åtgärda miljöproblemen vid källan, men jag är osäker på om vi är överens om hur.

Jag har noterat att hans titel numera är stadsutvecklingsminister. Det antyder väl att syftet är att regeringen ska jobba aktivt med just stadsutveckling. Men betyder inte det då att vi ska kunna kombinera kollektivtrafik och miljövänliga fordon med bostäder av olika storlek, för olika behov och för människor med olika ekonomiska förutsättningar?

Detta har också betydelse i mindre orter. I våras besökte jag Frövi i Lindesbergs kommun med 2 500 invånare. Där kan de inte bygga små pensionärslägenheter i ett trygghetsboende därför att länsstyrelsen har ställt krav på en tyst sida som är skyddad från ljud som kan uppstå när ett godståg några gånger om dagen passerar dessa bostäder. Där bor för övrigt gamla järnvägsanställda på äldre dagar.

Jag minns att Socialdemokraterna, trots retoriken från Eriksson här, ställde sig positiva till samordningen av bullerregler mellan miljöbalken och plan- och bygglagen men att Miljöpartiet var kritiskt när vi behandlade detta i somras. Kan det vara så att ni i regeringen har svårt att komma överens om detta? Det är i så fall inte första gången.

Jag upprepar mina frågor: När kommer förordningen, och vilken är er inriktning?

Jag noterar också Lars Erikssons indignation. Han kritiserar regeringen för brist på initiativ när det gäller studentbostäder. Ja, men det är ju just ett sådant initiativ som vi nu diskuterar här!

Den tidigare regeringen beräknade att denna förordning skulle kunna träda i kraft den 2 januari. Den sittande regeringen borde, oavsett det kaos man har lyckats ställa till för sig själv, kunna processa en sådan här sak så att vi får en förordning på plats. Därmed skulle de olika lagstiftningar som vi har fattat beslut om i relativt stor enighet, dessutom med socialdemokratiskt stöd, kunna träda i kraft som vi tänkte oss.

Jag har fortfarande två frågor till Mehmet Kaplan. Vad menas med ”så snart som möjligt”? Slutligen är frågan, utifrån de olika remissvar som har kommit: Vilken är inriktningen? Vilka remissvar ska man gå till mötes?

Anf. 44 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Som jag påpekade i mitt förra inlägg leder regeringens oförmåga att leverera en bullersamordningsförordning till konkreta problem för både länsstyrelser och kommuner. Det är någonting som ministern måste ta på största allvar. Där sitter tjänstemän i sin vardag och försöker tillämpa de nya bestämmelser som gäller från den 2 januari, men de saknar den vägledning som behövs genom en bullerförordning.

Det är självfallet viktigt att ha en noggrann beredning. Det är grunden för allt regeringsarbete. Men det är också viktigt att nå resultat.

Det är centralt att understryka det som har sagts tidigare, nämligen att alliansregeringen hade en tydlig ambition att ha en förordning på plats samtidigt som lagstiftningen skulle träda i kraft den 2 januari 2015. Ett förslag till förordning remitterades i juni, och remisstiden gick ut en bit in på hösten. Sedan fanns det tid fram till årsskiftet för att slutföra arbetet.

Det är naturligtvis beklagligt att så inte har skett. Men det är också viktigt att ministern uppfattar den tydliga signalen att detta behöver komma fram, inte för vår skull, för oss riksdagsledamöter i allianspartierna, utan för alla dem som arbetar med frågorna och behöver vägledning. Det är centralt att framhålla.

Jag blir lite orolig när ministern anför en del problem med buller. Det är väl känt att buller är ett folkhälsoproblem. Samtidigt är just syftet med förordningen att skapa en balans mellan de olika intressen som finns. I Linköpings fall, som jag nämnde, är det att kunna både fortsätta att bygga och provflyga Gripen och utveckla staden med många nya bostäder.

Jag hoppas att ministern inte backar nu och tänker ha alltför stränga krav i sin förordning, som jag hoppas kommer snart.

Anf. 45 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Hur länge kan man vara ny på jobbet? Jag ställer mig den frågan när jag lyssnar både på ministern och på socialdemokraten som deltar i debatten. Jag tror inte att det är någon som skrattar för att det här tar tid, utan det är bara ett bevis på vad som händer när man kommer oförberedd. Det är svaret på Lars Erikssons fråga.

Vad tycker Socialdemokraterna? Det kanske jag kan få svar på i nästa inlägg. Vad tycker egentligen Miljöpartiet? Är det det som Jan Lindholm tog upp i debatten i juni? Om jag ska sammanfatta hans inlägg var det väldigt tydligt att Miljöpartiet vill skärpa bullerkraven. Är det det som är linjen? Faktum kvarstår: Är det där skon klämmer, att man inte är överens?

Det sades att vi har ett högt tonläge. Ja, när man har fattat beslut och alla bara väntar på en förordning, när en tidsplan redan har spruckit sedan ett antal månader och tiden går, när studenter tvingas tacka nej till studieplatser för att det inte finns bostäder till dem – ja, då tror jag att väljarna vill att man har ett högt tonläge och är tydlig med vad man vill.

Det är det som vi vill veta här i dag: Vad vill regeringen?

Ministern talade i den förra interpellationsdebatten mycket om att det är viktigt att man är tydlig och konstruktiv. Lars Eriksson talade i den förra interpellationsdebatten om utsträckta händer. Vi sätter oss gärna och pratar

om bostadspolitiken. Jag tror att det vore väldigt bra för alla. Men då måste man också veta vad man vill prata om. Det är det som är så tydligt: Man var inte förberedd. Det är tydligt att det är det som är problemet för denna regering.

Tills vidare undrar jag bara: Vad vill ni? Och vad säger ministern till alla studenter som måste tacka nej till studieplatser för att det i dag inte är möjligt att bygga fler studentbostäder?

Anf. 46 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag blev något mer osäker på vad statsrådet egentligen avser med förordningen efter det senaste inlägget.

När statsrådet går in på folkhälsoproblem väcker det en diskussion om de konflikter som har funnits i frågan. Jag vill vara tydlig: Vi är inte intresserade av att skapa boendemiljöer som skulle vara ohälsosamma. Det tror jag inte att någon i Sveriges riksdag är, utan det handlar om hur vi kan utforma ett regelverk som gör att man med dagens byggteknik kan skapa god boendemiljö inomhus och även bygga täta städer nära kollektivtrafik.

Att vi har bullrig miljö utomhus är ett dilemma i täta städer. Man ska naturligtvis bekämpa bullret där det alstras, men det är inte alltid möjligt. Även i dag, med dåtidens byggteknik, bor det ju personer i täta städer. Men det är inte på något sätt ett argument för att frånga det viktiga med bullerdebatten. Det viktiga är vad ambitionsnivån är. Det är någonting man får förhålla sig till – det är vågskålar med folkhälsa kontra att kunna bygga bostäder så att folk har någonstans att bo.

Jag är personligen helt övertygad om att vi med dagens byggteknik kan uppnå de goda miljöerna. Men jag är genuint osäker på dels om det kommer en förordning, dels vilken inriktning den kommer att ha. Är regeringens ambition att det ska bli lättare att bygga, eller är det något annat som kommer att väga in? Jag tror att den här frågan är jättestor för byggbranschen, för kommunerna och inte minst för alla bostadssökande.

Anf. 47 LARS ERIKSSON (S):

Fru talman! Det är väl härligt när det hettar till lite? Uppenbarligen trampade man på en öm tå när man påminde om resultatet från alliansregeringens tid. Jag kan inte tolka det på något annat sätt, det lite griniga tonläge som jag tycker att man hör här. Det är lite trist, men så kan det vara.

Ola Johansson tar upp att bostadsbyggandet har ökat nu. Ja, det vore väl märkligt annars. Någon gång måste det ju öka. Det kan inte alltid vara lågt. Det är klart att någon gång måste trenden vända, och om det sker nu är det väl bra. Det är väl bättre att ha en regering som har tur än en som hela tiden har otur när det gäller att ha regeringsmakten när bostadsbyggandet ökar.

Så snart som möjligt, talar Ola Johansson om. På alliansregeringens tid talade man aldrig om så snart som möjligt. Då var svaret på allting hela tiden en ny utredning.

Att ha perspektivet att så snart som möjligt få till stånd lösningar på en sådan här förordning är väl i alla fall bättre än vad som hände under den tidigare regeringen. Den hade ändå – det ska man påminna sig – åtta år på sig att lösa många av frågorna på bostadsmarknaden. Resultatet gjorde till slut att väljarna tröttnade och valde att satsa på en ny regering, som har

ambitionen att se till att staten ska spela en aktiv roll i bostadsbyggandet och inte bara förlita sig på marknadskrafterna. Det är de stora dragen i detta.

Den tidigare regeringen hade ett rätt magert resultat när det gällde studentbostadsbyggandet. Caroline Szyber är orolig för att det är lågt i dag. Det är i alla fall på väg att bli högre än vad det var under den tidigare regeringen.

Anf. 48 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack så mycket, interpellanten och alla andra som deltar i debatten!

Det här är en oerhört viktig fråga, och det märks att alla som debatterar detta brinner för den. Det är en viktig grund för att vi över huvud taget ska kunna ha långsiktighet i frågan.

Det är därför jag noterar att Ola Johansson använder begreppet ”fick utstå” om den gamla regeringen. Jag ser det inte som att jag och vår nuvarande regering får utstå något. Snarare har vi en konstruktiv diskussion om hur vi tar nästa steg och vad som är och ska vara målet, nämligen att se till att få igång byggandet ännu lite bättre.

Det noterades av åtminstone en av debattörerna att det byggs väldigt mycket i dag men att det är långt ifrån tillräckligt. Jag delar det synsättet.

För mig som ansvarigt statsråd är det viktigt att försäkra mig om att en förordning om riktvärden för trafikbuller utomhus vid bostadsbyggande kommer att fungera väl. Det var också därför jag tog upp de olika interpellationssvaren. Det är viktigt att klargöra för alla som lyssnar på debatten att det inte är så enkelt som av och på. Det finns många olika nyanser i detta.

Den kanske viktigaste ingången som den tidigare regeringen hade var att få det här gjort på ett tydligt, stabilt och långsiktigt sätt. Det var kanske därför man inte hann få förordningen på plats. Man hade ändå, som Lars Eriksson uttryckte tidigare, lite längre tid på sig än vi hittills har haft.

Remissutfallet visar på att frågan om riktvärden är komplex och att det finns många bottnar i detta. Ytterligare ett tecken på detta faktum är att ansvariga myndigheter under lång tid – även under föregående regering – har försökt samordna riktvärdena för till exempel flygbuller, en fråga som en av debattörerna tog upp. Man har inte lyckats landa i gemensamma slutsatser i den här frågan. Det var Naturvårdsverket och Boverket som då diskuterade hur man skulle hantera den. Därför tycker jag att det är på sin plats att vara ödmjuk inför att det är en komplex fråga och att den därför måste få ta tid.

En fråga som också togs upp var hur lång tid till det ska ta. Om vi räknar bakåt ser vi att vi har en normal beredningstid. Den varierar. Jag har tittat på hur lång tid beredningar kan ta, och det här är inte på något sätt den längsta beredningen. Det är heller inte målet. Målet är snarare att det ska vara en mycket bra beredning.

Det är första gången jag får möjlighet att hantera en sådan här komplex fråga, och då vill jag att det ska bli rätt från början. Jag vet att ingen här inne som deltar i debatten vill ha en snabb beredning bara för att saker och ting ska komma på plats, eventuellt med en massa fel. Det ska gå rätt till, för det här ska hålla länge och över många mandatperioder.

Eftersom regeringen inte har fattat beslut i frågan kan jag heller inte uttala mig om vilket innehåll en förordning kommer att få. Det hoppas jag att debattörerna respekterar.

Det jag kan säga är att vi delar synsättet att samordnade och tydliga regler för hur buller utomhus ska hanteras vid planering av bostadsbyggande kan ha stor betydelse för möjligheten att förenkla bostadsbyggandet, inte minst i tätorter.

Anf. 49 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Ja, Lars Eriksson, det hettar till. Det är väl bra, för nu har vi äntligen en regering som inte längre kan skylla ifrån sig utan som måste stå till svars för vad den gör. Det är positivt.

Man efterfrågar resultat. Resultatet är nu en planeringstakt på 42 500 bostäder. Det är en nivå som hade gjort Lars Eriksson och hans vänner gröna av avund under den tid då det begav sig och som han säkert snart kommer att ta till intäkt för att den här regeringen har lyckats med sin bostadspolitik. Men faktum är att det är den tidigare regeringen och Alliansen som har lyckats. Retoriken slår tillbaka – det är Lars Eriksson ett levande bevis för.

Givetvis har vi tillsatt utredningar. Precis som hans statsråd poängterar är det viktigt att man går till botten med de utredningar som man tillsätter. Dessvärre har en del utredningar som vi kanske kunde haft lite nytta av lagts ned. Det har vi varit inne på tidigare. Vi har dock en gemensam ambition; vi har en gemensam vilja. Man får väl ta fasta på den.

När det gäller vårt tålamod får vi se hur länge det räcker. Vi kan visa tålamod ett litet tag. Men den här frågan, som väcktes i och med min interpellation, är viktig inte bara som enskild sakfråga. Den är viktig för att få en indikation på regeringens ambitioner och generella inriktning när det gäller regler. Är regeringens ambitioner liksom den tidigare regeringens att genom regelförenklingar och långsiktigt hållbara villkor se till att vi får upp en volym på bostadsbyggandet som ligger stadigt på den nivå som vi redan nu ligger på? Eller är ambitionen att införa fler regler, fler restriktioner som gör det svårare och mindre förutsägbart att planera för kostnadseffektivt byggande i hela landet?

När ämnar regeringen besluta om en förordning, och vilken är inriktningen? Frågan upprepas.

Anf. 50 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Ola Johansson för en bra diskussion och debatt, vilket är A och O i parlamentariskt beslutstagande. Vi har nu ett parlament som ska hantera en situation med en minoritetsregering, precis som under förra mandatperioden. Vi har också ett parlament som vill ta ansvar. Det är det jag hör. Och det gläder mig eftersom det i grunden handlar om konstruktiva, framsynta lösningar.

Jag har också sammanvägt de olika anledningarna till att vi debatterar den här frågan. Ola Johansson tar egentligen upp en frågeställning liknande den som civilutskottets ordförande hade uppe tidigare. Då försökte jag besvara frågan utifrån det underlag som jag hade. Eftersom förordningen ska tillämpas vid bedömningen av huruvida kravet på just den här typen av bullerfrågor och förebyggande av olägenhet för människors hälsa är uppfyllt är det viktigt att bedöma vilka effekter

enklare regler får för människors hälsostatus, för folkhälsan. När jag hör att man nästan förminskar just folkhälsofrågan blir jag lite orolig. Det kanske inte var debattörens mening. Men jag tror på just de vågskålar som Nina Lundström tog upp, att man även måste väga för- och nackdelar i den här frågan.

På just frågan om när förordningen kommer har jag samma svar som jag har lämnat tidigare, nämligen så snart vi bara kan. Frågan bereds, och jag kommer att bli väldigt glad, tillsammans med er, när vi inom en mycket snar framtid kommer att ha ett väl avvägt förslag. Då kommer vi att tacka varandra för att vi ändå har haft en konstruktiv diskussion och dialog.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:167 om vårdval

Anf. 51 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Per Åsling har frågat folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister Gabriel Wikström på vilket sätt han tänker säkerställa att de många duktiga människor som i dag är anställda i privata vårdföretag inte söker sig bort från sektorn. Han har frågat om det skulle vara en välkommen utveckling att de privata vårdföretagarna blir färre, om det i en gles kommun är att föredra att det finns en stor offentligt driven avlägsen hälsocentral eller flera mindre, privat drivna hälsocentraler nära invånarna och vilka garantier det finns för att det totala antalet vårdgivare inte blir avsevärt mindre när det blir upp till varje kommun eller landsting att tillåta alternativa utförare.

Per Åsling har även frågat vad som är en skälig nivå för vinstuttag i ett privat vårdföretag, om syftet med regeringens planerade reform är att medborgarna ska ha en mer tillgänglig vård med högre kvalitet till oförändrad kostnad och om färre privata innovativa vårdföretag medverkar till att uppnå det syftet.

Per Åsling har slutligen frågat hur statsrådet avser att se till att antalet sökande till de vårdrelaterade utbildningarna inte minskar på grund av den osäkerhet för deras framtida arbetsmarknad som skapats i ett läge när de sökande behöver bli många fler, inte färre.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag skulle vilja börja med att instämna i vad Per Åsling säger om att det finns ett stort antal företagare som verkar inom vård och omsorg och som har som drivkraft att ge sina patienter den bästa vården och omsorgen. Regeringen har aldrig och kommer inte att agera för att dessa privata vårdföretagare ska bort. Regeringen avser att fortsätta det arbete som har påbörjats, där valfrihet och mångfald i välfärdssektorn är en självklarhet och kvaliteten i verksamheten står i centrum. En grundförutsättning för att nå detta mål är att skattemedel används till det de är avsedda för, nämligen att välfärden utformas så att medlen kommer patienterna och brukarna till godo och att kvaliteten i välfärden utvecklas.

Per Åsling hänvisar till att den utredning om välfärden som regeringen aviserat leder till en lång tid av osäkerhet. Men jag skulle vilja hävda motsatsen.

Den grundläggande frågan är hur vi på bästa sätt ska få en välfärd som sätter patienter och brukare samt kvalitet i fokus. I detta sammanhang skulle jag vilja hänvisa till Riksrevisionens granskning av vårdvalet inom primärvården. Rapporten visar att reformerna har gett förbättrade kontaktmöjligheter med vården och fler vårdcentraler. Rapporten visar dock även att vårdvalet har gjort det svårare att uppfylla vårdens principer om likvärdig vård för alla och att de svårast sjuka ska prioriteras. Det är främst patienter med mindre vårdbehov och högre socioekonomisk status som har gynnats.

Frågan är komplex, och det behövs en rad olika åtgärder för att politiken ska bli verkningsfull. Det är också en omfattande process som måste ske i flera steg. Därför är det ansvarsfullt att tillsätta en utredning som ska se över behovet av ett regelverk för användningen av offentliga medel för skattefinansierad välfärd och eventuellt lämna förslag på hur det bör utformas. Utredningen ska också analysera vilken påverkan en sådan reglering får på patienter, brukare, anställda och aktörer.

Per Åsling nämner också att SKL har pekat på att det kommer att behövas ungefär 225 000 nya medarbetare i vården och omsorgen fram till 2023. Jag är glad att Per Åsling tar upp denna fråga eftersom den är mycket angelägen.

Hälso- och sjukvården vilar i hög grad på professionernas kunskap, förmåga och omdöme. De stödstrukturer som finns måste underlätta för personalen att utföra sitt arbete, och berörda aktörer behöver se över sina krav och regler. Även SKL har pekat på att denna typ av åtgärder behövs. Jag vill i detta sammanhang säga att jag välkomnar SKL:s satsning Sveriges viktigaste jobb som syftar till att öka kunskapen om och skapa intresse för välfärdsjobben och bidra till ökad stolthet över det viktiga arbete som utförs i välfärden.

Låt mig avslutningsvis peka på Svenskt Kvalitetsindex årliga medarbetarundersökning som visar att kommuner och landsting har de mest engagerade och motiverade medarbetarna på arbetsmarknaden.

Anf. 52 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka statsrådet Ardalán Shekarabi för svaret.

De privata vårdföretagen i vård och omsorg tar i dag emot en tredjedel av alla besökare i den landstingsfinansierade vården. Det är alltså en snabb förändring. Om vi tittar på enbart primärvården kan vi se att siffran är ännu högre.

De privata vårdgivarna är en självklar del av Sjukvårdssverige, såväl för patienter som för anhöriga och personal. Av de ca 11 000 privata företag som verkar inom vård och omsorg i Sverige i dag är hela 93 procent små företag med mindre än 20 anställda.

Dessa företag har startats av människor verksamma i vården och närvarande i verksamheten. De har tagit en stor risk och startat ett eget företag tillsammans med sina medarbetare på den vårdenhet där de tidigare har haft kommunen som arbetsgivare. Utvecklingen har gått fort. I dag är 160 000 personer anställda i ett privat vård- eller omsorgsföretag.

Den 6 oktober presenterade regeringen tillsammans med Vänsterpartiet sin överenskommelse om en välfärd utan vinstintresse. Många hade hoppats att det skulle ha klarats ut vad som ska gälla

framöver, men så blev det inte. Nu hänvisas till en utredning som ska vara klar först i mars 2016. Detta skapar en osäkerhet för många, såväl företag som anställda och patienter som har sett det som en positiv utveckling att det har startats 20 procent fler vårdcentraler sedan det fria vårdvalet infördes.

Fru talman! Låt mig ta ett exempel från mitt eget hemlän Jämtland. I norra Jämtland har Nya Närvården lyckats etablera tre hälsocentraler i glesbygd. Man har en fast läkarbemanning och nöjda patienter. Landstinget har där under många år haft svårt att lyckas – jag skulle till och med kunna säga att landstinget har misslyckats.

Nya Närvården har ungefär hälften av kommunens invånare listade hos sig. Personalen är nöjd med sin arbetsplats och engagerad, men nu är osäkerheten stor. Expansionsplaner som företaget har haft läggs på is. Både personal och patienter är väl medvetna om att den jämtländska landstingsledningens inställning till privata vårdgivare är negativ.

Jag skulle vilja ha ett förtydligande när det gäller en av mina frågor avseende om statsrådet tycker att det skulle vara en välkommen utveckling att de privata vårdföretagen blir färre.

Anf. 53 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Tack, Per Åsling, för en väldigt viktig interpellation! Och tack, statsrådet Ardalan Shekarabi, för svaret!

Den här typen av frågeställningar har tidigare lyfts i interpellationssammanhang här i kammaren och också direkt med sjukvårdsministern. Nu är det civilministern som svarar, och man kan vara säker på att den här typen av frågeställningar kommer att resas av oppositionen, och detta av många olika skäl.

I det svar som Ardalan Shekarabi nu har lämnat sägs det i en mening: ”Regeringen har aldrig och kommer inte att agera för att dessa privata vårdföretag ska bort.” Det var ju en stor befrielse, för det skulle ju nästan vara ett ingrepp i de mänskliga fri- och rättigheterna om man skulle förbjuda privata vårdföretag.

Vårdföretagsverksamhet är en serviceverksamhet som kan likställas med väldigt mycket annat. Jag noterade att statsrådet Ardalan Shekarabi har återvänt från Danmark när det gäller en annan välfärdsfråga som gäller skolan, och då friskolors möjligheter att agera. I det danska exemplet är det lite slående att man i Danmark inte får använda sig av skattemedel när man bedriver den typen av välfärdsverksamhet. Men då misstar sig statsrådet, för det är nämligen så att de danska friskolorna finansieras med elevavgifter som ibland kan uppgå till hundratusentals kronor. Det sliter isär människors möjlighet att utnyttja välfärd om bara vissa som har ekonomisk förmåga kan köpa sig välfärd.

Vitsen med privata vårdgivare är att de också kan utnyttja de offentliga systemen på ett rimligt sätt, förutom att det skapas en valfrihet och mångfald. Även de som har mindre resurser har möjlighet att utnyttja dessa vårdgivare.

Skulle vi i stället ha privata vårdgivare som inte kan utnyttja det offentliga systemet ekonomiskt, då kommer bara de som är stenrika att kunna köpa sig vård. Det sliter ju isär ett samhälle snarare än att ena det i en så viktig fråga som hälso- och sjukvården. Man kan rättmätigt ställa frågan: Hur tänkte man nu när man varslade om att man eventuellt ska

ifrågasätta att privata vårdgivare får utnyttja offentliga medel? Jag vill påstå, statsrådet, att det kommer att dra isär samhället.

Den utredning som egentligen skulle ha levererats av Alliansen redan förra året har ersatts av en annan utredning som ska presenteras i mars 2016. Statsrådet säger helt korrekt att det är en komplex fråga, och att man därför ska ha en lång handläggningstid. Det är precis som Per Åsling sade, att tidsutdräkten för de 160 000 anställda i den här verksamheten innebär att de får känna en osäkerhet om deras arbetsplats får vara kvar eller inte. Det gäller inte minst de som ska investera i företagen. Det vittnar om en brist på förståelse att företag med idéer får vänta med sitt kapital som de har skaffat fram för att investera i vårdverksamhet eftersom de inte får något besked.

Det är klart att här tappas det sugår samtidigt som folk lämnar verksamheten. Det speglar just det som SKL varslar om, att det behövs 225 000 fler som kan bedriva vårdarbete inom ramen för den kommande tioårsperioden. Därför ligger det en fara i att man snarast nedmonterar de goda krafter som på olika sätt kan verka både i offentliga anställningar och i privata anställningar, om verksamheterna inte får använda sig av skattefinansierade medel på lika villkor. Det gäller dels att det finns en rättvis fördelning för att de med lagom stora inkomster ska kunna söka sig till den vårdgivare som de önskar, dels att flera, inte färre, kan bedriva verksamheten.

Anf. 54 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Finn Bengtsson och Per Åsling, för inläggen! Diskussionen om hur vi ska utveckla den offentliga verksamheten är otroligt viktig. Det rör ju olika sektorer, bland annat vårdsektorn och utbildningssektorn. Här har vi som politiker en skyldighet att vidta de nödvändiga åtgärder som vi identifierar för att säkra kvaliteten i de offentliga verksamheterna. Det finns två delar i detta.

Det ena är att vi måste utveckla de verksamheter som drivs i offentlig regi. Här avser regeringen att jobba med ny styrning bortom new public management. Vi ska sätta professionerna i fokus och stärka deras handlingsutrymme och autonomi. Vi ska också erkänna behovet av medarbetarnas autonomi för att vi ska kunna utveckla kvaliteten.

Den andra delen är vilka regelverk som vi ska ha för privata utförare som är verksamma i offentligt finansierad välfärd. Här är vi helt överens. Finansieringen ska ske solidariskt, och den svenska modellen är någonting som vi ska vara stolta över. Det är en av de saker som vi kan exportera till andra länder. Vi står för en solidarisk finansiering, och det verkar finnas ett stöd i alla politiska partier som finns representerade i Sveriges riksdag, att man står upp för den solidariska finansieringen.

Det som nu diskuteras och som också den förra regeringen diskuterade och tittade närmare på är vilka regelverk som vi ska ha för etablering och ersättning gentemot privata aktörer. I början av 90-talet genomfördes det rätt så stora reformer som har inneburit att vi har släppt in många privata aktörer inom olika delar av den offentligt finansierade välfärden. Många av dessa aktörer står för kvalitet, innovation och nytänkande, och det är positivt. Men sedan finns det också ett antal problem som uppmärksammas då och då. Då är det politikens skyldighet att agera och lösa dessa problem.

Den förra regeringen vidtog en del åtgärder. Man tillsatte Ägarprövningsutredningen som har jobbat under längre tid med att titta på en del av de frågor som rör bland annat tillståndsgivning för privata aktörer som driver en offentlig verksamhet. Friskolekommittén tittar också på friskolesektorns regelverk. Det var bra initiativ, och vi avser att fortsätta det arbetet och intensifiera det.

Målsättningen är inte att några utförare ska bort, utan målsättningen är att ta fram ett regelverk som garanterar kvalitet och som ser till att resurser används till det som de är avsedda för. Det är en viktig princip i välfärdsstaten att de skattepengar som ska gå till utbildning ska gå till utbildning. De skattepengar som ska gå till vårdverksamhet ska gå till vårdverksamhet.

Det är regelverket som avgör om vi når resultatet. Det finns behov av översyn av regelverket när det gäller såväl etableringsreglerna och ersättningsreglerna som öppenheten och insynen så att allmänheten och uppdragsgivarna har möjlighet att följa upp hur verksamheten sköts och hur de offentliga resurserna används.

Jag tror att vi skulle vinna mycket på att försöka föra en saklig dialog i Sveriges riksdag och generellt i samhället om hur vi kan utveckla de offentliga verksamheterna. Här är det viktigt att inte glömma den egna sektorn. Jag är den förste att erkänna att staten, kommunerna och landstingen måste jobba med att utveckla kvaliteten i de egna verksamheterna. Men från politikens sida och från statligt håll är vi ansvariga också för regelverket för privata utförare.

Jag har verkligen en tro på att utredningen kan vara starten på ett arbete där vi tar fram ett regelverk som motsvarar de förväntningar som finns i samhället. Den förväntan som finns är att Sverige ska ha en välfärdsverksamhet av världsklass och regelverk som motsvarar detta. En konstruktiv dialog i Sveriges riksdag tror jag kan bistå alla i det arbetet.

Anf. 55 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Det är rätt anslag som statsrådet har, att vi ska ha en saklig diskussion. Också jag tycker att det är motiverat att se över de regelverk som finns.

Konkurrensverkets rapport från december i fjol innehåller uppgifter om de ekonomiska resultat som vårdcentraler i både offentlig och privat regi uppnår. Uppgifterna visar att rörelsemarginalen i primärvården ligger långt från de fantasinivåer som ibland målas upp i den politiska debatten. Rapporten visar att rörelsemarginalen för våra vårdcentraler, både offentliga och privata, ligger på ca 1 procent. Konkurrensverket anger att spridningen i och för sig kan vara ganska stor, men den totala nivån sammanvägt är den som jag nämnde. Enligt revisionskonsulterna Grant Thornton låg rörelsemarginalen i den privat drivna primärvården på 6,6 procent 2013, alltså på en synnerligen modest nivå.

Det är viktigt att regeringen och statsrådet klarar ut vad som kommer att gälla. Regeringen drog tillbaka vårdvalspropositionen efter kritiska utlåtanden av bland annat Lagrådet. Statsrådet Gabriel Wikström har därefter deklarerat att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en ny proposition i frågan under våren, med ikraftträdande vid halvårsskiftet. Senare har statsrådet Wikström i en intervju i *Dagens Eko* konstaterat att på grund av extra valet kommer frågan att skjutas upp. Nu

är det inte aktuellt med extraval, och därför vore det bra om vi i denna debatt kunde få klarhet i vad statusen är. Vad kommer att gälla framöver? Med den kompletterande frågan ber jag att få tacka för det här inlägget.

Anf. 56 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Jag måste säga att jag blir uppriktigt glad när jag hör anslaget i civilminister Ardalan Shekarabis svar på de frågor som både Per Åsling och jag ställde. Det borgar för att vi skulle kunna hitta en konstruktiv dialog när vi väl rätt ut de möjliga värderingsmässiga åsikterna om hur privat serviceverksamhet kan bidra till allas väl.

Med detta sagt har, precis som Per Åsling sade, den gemensamma synen på vinst i välfärden, enligt den överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet som presenterades den 6 oktober, ett helt annat anslag. Jag är naturligtvis väldigt rädd för att Vänsterpartiet genom den överenskommelse man gjort kommer att få ett stort inflytande, lite grann beroende på hur de hanterar situationen, och kan lägga in något slags veto eller utpressningskrav på att regeringen ska vara tuffare och ifrågasätta privat verksamhet inom välfärden, inte minst inom vård och omsorg.

Jag hoppas verkligen att civilministern står för det han nu har sagt och kommer att motverka den typen av, vill jag säga, råsocialistiska inslag som vill kväsa verksamheten. De särskilda aktiebolagen med särskild vinstutdelning har ju inte varit någon succé, och de lär knappast heller gå att utveckla. Det tror i alla fall inte de som vill bedriva den verksamheten.

Avslutningsvis ska jag säga att jag varit verksam i vården sedan slutet av 70-talet. Jag tillhör dem som trivs väldigt bra med att jobba i offentlig verksamhet, men många av mina kolleger inom verksamheten vill bedriva det hela efter eget huvud. Jag är övertygad om att många av dem kommer att tappa sugen om det drar ut på tiden vad gäller möjligheten att etablera sig inom ramen för, som statsrådet säger, den solidariska finansieringen för att bedriva hälso- och sjukvård.

Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Vad gäller lagstiftningen gällande etableringsrätt inom sjukvården har vi följt det som hände i Sveriges riksdag. Regeringen avser att återkomma med besked om hur man ska hantera den här frågan. Det är viktigt att understryka att det förslag som regeringen lade fram egentligen inte handlade om att styra etableringsreglerna på något sätt utan om att ge förutsättningar för landets landsting att utifrån de bedömningar som landstinget gör, utifrån den politiska viljan hos ledningen för landstinget och de behov som finns inom landstinget, ta fram regelverk som rör etablering inom primärsjukvården.

Det handlar om att ställa sig bakom det kommunala självstyret. Det är en viktig del av vår förvaltningsmodell, och den har många fördelar. Den decentraliserade förvaltningsmodellen gör att vi skapar förutsättningar för landstingen och kommunerna att anpassa välfärdsverksamheterna till de behov som finns i landets olika regioner och kommuner. Det ska vi i grund och botten värna. Jag är inte säker på att en ändring i lagstiftningen skulle leda till att landstingen tog bort den ordning som gällt enligt valfrihetssystem inom sjukvården. Att ha möjlighet att anpassa etableringsreglerna till de behov som finns i varje landsting är i överensstämmelse med det kommunala självstyret, men det är också en

viktig principiell fråga; man måste kunna anpassa organisationsmodellerna till brukarnas behov.

Vad gäller utredningstiden vill jag säga att det handlar om komplexa frågor. Jag är väl medveten om att det finns en vilja att vi snabbt ska utreda frågorna och ta fram ett långsiktigt hållbart regelverk som garanterar kvaliteten och ger långsiktiga villkor till utförarna. Jag är också medveten om att för att det ska bli rätt måste vi utreda frågorna. Vi måste ta del av den forskning som finns nationellt och internationellt, och vi måste ta fram regelverk som inte kan missbrukas.

Ett av de misstag som begicks i början av 90-talet, när man genomförde modellerna, var att reformerna inte var tillräckligt genomtänkta. Därför kom problemen i efterhand. Om vi gör ett gediget utredningsarbete och involverar de aktörer som besitter sakkunskapen kan vi ta fram ett regelverk som är långsiktigt hållbart och gynnar mångfalden.

Jag skulle vilja tala lite grann om mångfalden. Regeringens avsikt är att stärka mångfalden inom den offentliga välfärden, inte att minska den. För att kunna stärka mångfalden måste vi ta fram alternativa modeller för finansiering. Det regelverk vi har i dag, inte minst de upphandlingsmodeller som finns inom offentligt finansierad välfärd, tenderar att gynna stora aktörer och missgynna mindre. Inte minst gäller det kooperativa och andra aktörer utan vinstsyfte.

Tittar vi på våra grannländer, vilket bland annat var anledningen till att jag besökte Danmark, ser vi att det finns sektorer där man har lyckats upprätthålla mångfalden bättre – i det här fallet handlade det om mångfalden av pedagogik i skolan – just för att man haft ett regelverk som tagit hänsyn till olika organisationsformer och till att verksamheternas skilda behov måste kunna organiseras på olika sätt.

Man kan inte ha marknadens logik inom alla de här områdena. Detta är i praktiken inte marknader. Vi har en offentlig och solidarisk finansiering, vilket innebär att det skiljer sig väldigt starkt från en fri marknad, där prissättningen ser helt annorlunda ut.

Jag vill vidhålla att det är komplexa frågor. Ska vi ta fram ett bra regelverk måste utredningsarbetet vara gediget och seriöst. Men självklart ska vi snabba på processen i den mån det är möjligt.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 8 (forts.) Svar på interpellation 2014/15:167 om vårdval

Anf. 58 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Det finns olika förutsättningar runtom i Sverige. Därför krävs också olika lösningar med en mångfald av utövare för att på bästa sätt tillgodose människors olika behov av vård och omsorg.

I flera socialdemokratiskt styrda landsting, bland annat Jämtlands läns landsting, har en majoritet målmedvetet jobbat för att försvåra för privata utförare av vård. Det är därför väldigt viktigt för att se människors olika behov att det finns en nationell lagstiftning som kan garantera en likvärdig möjlighet för människor runt om i landet att kunna göra egna val.

Tillgängligheten ökar och servicenivån ökar. Jag har sett, återigen kopplat till mitt hemlän, att tack vare att olika människor tagit initiativ och låtit kreativiteten och entreprenörskapet sprudla har anställda kunnat ta över. Det har ofta skett ihop med bygdeföretag. Också rent kommersiella företag i form av aktiebolag har kunnat startas. Vad som är gemensamt är att antalet utövare har ökat. På platser där landstinget har avvecklat finns det nu utövare av vård med en bättre service.

Det är intressant att regeringen avser att återkomma när det gäller den fria etableringsrätten, som ministern har talat om tidigare. Jag skulle vilja veta när. Det har varit en bra diskussion vi har haft. Ministern har präglats av en insikt om att det finns en mångfald. Men har ministern hela regeringen och Vänsterpartiet bakom sig i den frågan?

Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack för en intressant interpellation och diskussion, Per Åsling! Det finns ett otroligt starkt stöd i vårt land och också i de politiska partierna för att vi ska ha ett regelverk som garanterar mångfald och valfrihet och som också garanterar kvaliteten.

Det handlar om att se till att offentliga resurser används till vad de är avsedda för. I det arbetet måste regeringen utgå från en kunskap och erfarenhet som finns i forskningen och inte minst jobba tillsammans med de aktörer som finns i kommunsektorn.

Vi kommer att verka för en bred dialog i Sveriges riksdag i frågor som rör regelverk för de aktörer som är inne i den offentligt finansierade välfärden. Vi behöver långsiktiga villkor och långsiktigt hållbara regelverk som både brukarna och de aktörer som finns kan förhålla sig till. De ska också kunna utgå från att de ska gälla under en längre tid.

Regeringen ställer sig bakom mångfalden. Det kan jag garantera dig. Vi kommer att jobba vidare med frågan som handlar om regler om etableringar i sjukvårdssektorn. Vi kommer också att meddela hur vi hanterar den specifika frågan när den har beretts i det departement som är ansvarigt. Jag ser fram emot fortsatt samarbete och dialog om hur vi ska utveckla kvaliteten i den offentliga välfärden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 60 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjørtler har frågat mig på vems initiativ Ägarprövningsutredningens uppdrag ändrades, varför det ändrades och om jag kände till slutsatserna i underlagsrapporterna när beslutet om att ändra utredningsuppdraget fattades av regeringen.

I höstas begärde den dåvarande utredaren att få förlängd tid för uppdraget. I samband med begäran bad utredaren även om att få uppdraget begränsat. Mot den bakgrunden fanns det anledning att se över uppdraget. Jag kände inte till slutsatserna i underlagsrapporterna när beslutet om att ändra utredningsuppdraget fattades av regeringen.

Jonas Jacobsson Gjørtler har vidare frågat mig om jag avser att se till att underlagsrapporterna i sin helhet blir offentliga och redovisas i anslutning till Ägarprövningsutredningen eller på annat vis.

Precis som Jonas Jacobsson Gjørtler framhåller tillsattes Ägarprövningsutredningen av alliansregeringen för att utreda vilka krav man ska kunna ställa på privata utförare inom vård, skola och omsorg. Utredningens uppdrag utvidgades sedermera av samma regering till att även omfatta om det är möjligt att införa kriterier för varaktigt ägande och att verksamheten ska ha annat syfte än vinst.

Som Jonas Jacobsson Gjørtler kanske känner till ska allmänna handlingar registreras, bevaras och hållas tillgängliga för press och allmänhet enligt reglerna i tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen och arkivlagen. En handling som har kommit in till en kommitté eller utredning är allmän enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen.

De underlagsrapporter som Jonas Jacobsson Gjørtler hänvisar till är diarieförda i Ägarprövningsutredningens diarium och kan på begäran fås ut av press och allmänhet. Det står Jonas Jacobsson Gjørtler fritt att begära ut dessa handlingar och, under förutsättning att respektive författare så medger, publicera dem.

Anf. 61 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Ardalan Shekarabi och jag har tidigare, i höstas, debatterat frågan om valfrihet i välfärdssektorerna. Då var det framför allt efter den i mina ögon bekymmersamma överenskommelse som regeringen gjorde med Vänsterpartiet i dessa frågor. Jag påtalade i den debatten att Ardalan Shekarabi föredömligt skrev i sitt svar att mångfald och valfrihet i välfärdssektorerna är en självklarhet.

Jag tycker att problemet då var – och det kvarstår lite grann fortfarande – att orden pekar i en riktning, men regeringens agerande och inte minst den överenskommelse med Vänsterpartiet som vi debatterade i höstas pekar i rakt motsatt riktning. Nu ser vi några pusselbitar till som vi kan lägga till regeringens agerande.

Herr talman! Säkerställandet av långsiktighet i välfärdsverksamheterna är någonting som vi brett politiskt har varit överens om är viktigt. Långsiktigheten förutsätter stabila spelregler. Det var ett av skälen till att alliansregeringen såg det som så viktigt att försöka skapa breda

överenskommelser i frågorna. Det skedde bland annat i Friskolekommittén, där Alliansen, S och MP då var överens. Säkerställandet av långsiktigheten och ett seriöst engagemang kopplat till kvaliteten var också bärande delar av uppdraget till den ägarprövningsutredning som alliansregeringen tillsatte för drygt två år sedan.

Efter en del händelser som uppmärksammades bland annat i medierna tyckte Alliansen för ganska precis ett år sedan att det var angeläget att försöka komplettera utredningens uppdrag för att undersöka huruvida det skulle vara rättsligt möjligt och lämpligt att införa kriterier för vad som ska betraktas som varaktigt ägande. Utredningen skulle också undersöka om det är rättsligt möjligt och lämpligt att ha ett annat syfte än det vinstsyfte som normalt gäller i bolag. Detta är synnerligen relevanta och viktiga frågeställningar, tycker jag, som det var angeläget att få seriösa svar på.

En av de frågor som jag ställde till statsrådet i interpellationen gällde huruvida statsrådet tänkte offentliggöra rapporterna. Den var förstås av mer retorisk karaktär. Jag är väl medveten om att det går att begära ut handlingarna. Rapporterna är offentliga handlingar; var och en kan begära ut dem och läsa dem. Jag har själv läst dem, och jag konstaterar att de innehåller en hel del synnerligen relevanta synpunkter i denna viktiga debatt. Det gäller särskilt den ena, av Per Strömberg, som jag har i min hand här. Den relevanta frågan i sammanhanget är dock om statsrådet själv har läst rapporterna och om han avser att låta dem få någon relevans för arbetet framåt med frågorna.

Den pågående Ägarprövningsutredningen har nu fått förlängd tid med ytterligare en månad, och ska därmed vara klar om knappt två veckor om tidsplanen håller. Samtidigt har ni redan aviserat att en ny utredning ska tillsättas i enlighet med er överenskommelse med Vänsterpartiet. Det vore intressant att få veta om dessa viktiga frågor kommer att belysas där eller om ni väljer att låta Vänsterpartiets ideologiska skygglappar skymma sikten för den nya utredningen redan i inledningen.

Herr talman! När det gäller de frågor jag ställde i min interpellation finns det en fråga som jag betraktar som obesvarad fortfarande. Det är frågan som gäller varför utredningens uppdrag ändrades. Motivet kan väl rimligen inte enbart vara det som statsrådet skriver – att utredaren har bett om att få uppdraget begränsat, särskilt inte eftersom utredaren kort därefter lämnade uppdraget och anställdes som statssekreterare i Regeringskansliet. Man behöver inte vara särskilt konspiratoriskt lagd för att se att de slutsatser och rekommendationer som görs i underlagsrapporterna står i strid med den linje som Vänsterpartiet driver och därmed även med den överenskommelse som regeringen och Vänsterpartiet har gjort.

Min fråga till statsrådet är: Varför ändrades utredningens uppdrag, enligt din mening?

Anf. 62 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Först ska det sägas att Ägarprövningsutredningen är en viktig utredning. Jag ser fram emot att ta del av utredningens resultat, och jag hoppas att det blir inom kort. De har haft en komplicerad uppgift att utreda, med svåra regelverk. Den uppgift som utredningen hade till en

början breddades under arbetets gång, och flera komplicerade rättsliga frågor skickades till Ägarprövningsutredningen. Den dåvarande utredaren gjorde bedömningen att om man skulle kunna följa tidsplanen fanns det bättre förutsättningar om utredningen kunde koncentrera sitt arbete till de ursprungliga frågeställningar som fanns i utredningsdirektiven.

De frågor som berörs av tilläggsdirektiven till Ägarprövningsutredningen kommer att hanteras av den kommande utredning av vinstfrågan som kommer att tillsättas av regeringen i enlighet med den överenskommelse som finns mellan regeringen och Vänsterpartiet. Vi ska dessutom säkerställa att det betänkande som Ägarprövningsutredningen lägger fram blir föremål för en ordentlig diskussion, inte minst med de politiska partierna i Sveriges riksdag.

När det gäller vilka underlag som ska användas i den kommande utredningen, alltså Vinstutredningen, ankommer det på utredaren att bestämma detta. En bärande tanke i utredningsväsendet är att de frågor som en utredare har att ta sig an ska belysas ur alla tänkbara perspektiv. Jag utgår därför från att den kommande utredaren kommer att ta del av såväl Ägarprövningsutredningens som andra utredningars arbete.

Anf. 63 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och för kompletteringen. Det var ett intressant besked att det kommer att avgöras av utredaren vilka underlag som ska användas i den nya utredningen. Det låter som att ni ger ett väldigt öppet mandat. Normalt gör man i direktiven vissa avgränsningar kring vilka frågor det är man vill belysa. Framför allt tydliggör man om det är en del frågor som man bedömer är extra relevanta att få svar på.

Det ska bli intressant att ta del av direktiven när de kommer. Jag hoppas naturligtvis att det blir ett uppdrag som möjliggör att man hämtar in och använder slutsatserna i de underlagsrapporter som redan är framtagna.

Det är lite tråkigt och också onödigt att de nu inte kan användas i Ägarprövningsutredningen. Underlagsrapporterna finns ju redan. Därmed kan man säga att det egentligen inte fanns någon anledning, av tidsskäl eller annat, att bortse från och plocka bort tilläggsdirektiven, vilket regeringen gjorde så sent som i oktober. Det skulle nämligen inte påverka tidsplanen eftersom underlagsrapporterna ju redan fanns.

I sak är detta särskilt tråkigt, tycker jag. Frågorna är relevanta och viktiga. Vi vet att detta är en diskussion som innehåller mycket känslor. Det finns mycket åsikter om det här. Hur ska verksamheterna i välfärdssektorn bedrivas? Ska det vara tillåtet att gå med vinst eller inte? Det var också skälet till att utredningen tillsattes och till att tilläggsdirektiven gavs.

Jag tror att det är ganska viktigt att vi vågar diskutera frågorna ordentligt och på djupet. Jag tycker att det är värdefullt om man kan göra det med stöd i en seriös rapport, såsom exempelvis den ena underlagsrapporten av Per Strömberg. Den är ett bra underlag för en sådan diskussion. Han tar sin utgångspunkt i hela vinstbegreppet och i vilka fördelar, men också vilka risker, som finns med det.

Det som är extra bra med rapporten och intressant för den fortsatta diskussionen är att det i rapporten framkommer ett antal exempel, förslag och rekommendationer när det gäller hur man skulle kunna hantera frågorna. I professor Strömbergs slutsats rekommenderar han inte att man

gör en begränsning på det vis som man skulle ha kunnat göra när det gäller till exempel ägarform och om det ska vara vinstdrivande eller ej. Han föreslår i stället en rad andra sätt att komma åt problemet, där man egentligen kan tydliggöra det hela från lagstiftarens – vår – sida. Med tydliga ramverk kan man få detta att fungera i alla fall och ändå ha kvar de positiva effekter som finns med att man tillåter vinstdrivande verksamhet. Det finns ett skäl till att man har vinstdrivande verksamheter generellt annars: Det bidrar ofta till kvalitetsutveckling och inte minst till kostnadseffektivitet.

Det finns en balans, och det finns en möjlig motsättning här mellan samhällsnyttan och hur pengarna och resurserna används. Jag tror att denna diskussion skulle vara värdefull att föra vidare.

Om jag återvänder till er överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet är jag fortfarande lite bekymrad. När man läser den ser man att det står så här: Våra partier är överens om följande utgångspunkter – detta gäller alltså Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Förutsättningarna för att privata aktörer ska få verka inom välfärdssektorn ska vara att syftet med verksamheten är att tillhandahålla utbildning, vård eller omsorg av god kvalitet – inte att dela ut vinst till ägarna eller på annat sätt föra ut överskott ur verksamheten.

Jag menar att som det är formulerat här står det i direkt strid med den slutsats som framkommer i underlagsrapporten. Därmed ser jag ändå en uppenbar risk att regeringen, när man går vidare i arbetet, kommer att snäva av uppdraget så att detta inte blir möjligt. Men statsrådet får gärna bevisa motsatsen.

Anf. 64 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Vad gäller frågan om verksamhetssyfte för aktörer som är verksamma inom den offentligt finansierade välfärden ansåg även den förra regeringen att frågan var intressant och behövde utredas. Det var också orsaken till att frågan gavs till Ägarprövningsutredningen. Det är en otroligt intressant fråga. Och det är ett av de perspektiv som vi måste ha med. Och vi ska ta fram ett regelverk som säkerställer kvaliteten.

Jag är övertygad om att det underlag som det talas om här och andra akademiska verk och forskningsrapporter som finns inom det här området ska användas i den politiska debatten. Jag är övertygad om att vi behöver en närmare dialog med forskningen i alla politiska frågor. Det gäller inte minst detta ämne, som är komplicerat och som kräver många analyser från olika dimensioner, både rättsliga och ekonomiska, och ur ett verksamhetsperspektiv.

Jag anser att Ägarprövningsutredningens resultat kommer att leda till en viktig debatt. Men jag är också övertygad om att rapporterna kan ligga till grund för en fortsatt diskussion om hur regelverket ska förbättras.

Just nu arbetar vi med direktiven till den nya utredningen, och vi kommer att säkerställa att den utredningen kommer att ta tag i de viktiga frågeställningarna, som handlar om privata aktörers verksamhet i offentligt finansierad välfärd. Och jag utgår från att vi har ett förtroende för utredningsväsendet i Sverige och kan vara säkra på att alla utredare tar del av den information, kunskap och erfarenhet som finns och genomför arbetet i nära dialog med forskningen. Det är något som vi har kunnat vara stolta över i Sverige under lång tid. Vi har ett utredningsväsen som

hanterar politiska och rättsliga frågor på ett professionellt sätt och som baserar ställningstaganden och analyser på fakta, forskning och erfarenheter från vårt land och andra länder.

Anf. 65 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för kompletteringen!

Statsrådet nämnde tidigare att resurser ska gå till det som de är avsedda för. Det är lätt att hålla med om det. Det tror jag att vi alla tycker. Det är klart att det är på det viset. Samtidigt är frågan lite grann hur man definierar vad de är avsedda att gå till. Och vad är det som egentligen är en kostnad? Och vad är det som i så fall skulle betraktas som onödigt?

Jag tror att man ibland glömmar bort en kostnad som man inte ser. Det är ineffektivitet. Det är ett problem när verksamheter bedrivs på ett ineffektivt sätt. Det är nämligen också en kostnad. Det innebär att skattebetalarna betalar mer för en verksamhet än vad de annars skulle behöva göra. Det är där vi har utmaningen i att kunna få in mer kostnadseffektivitet även i offentlig verksamhet utan att det ska påverka kvaliteten negativt. Där tror jag att vi i grunden är överens, som sagt.

Jag tror ändå att det är viktigt att påpeka detta. Ibland förutsätter man att det är optimalt om man inte har konkurrens utan bara har en ren, så att säga, offentlig verksamhet. Men om det finns ineffektivitet är det en kostnad. Det innebär också att skattebetalarna betalar för någonting som de inte får ut full nytta av.

Sedan vill jag, när jag precis ska avsluta, vara kvar vid de frågor jag ställde till statsrådet. Varför ändrades utredningens uppdrag? Det fanns underlagsrapporter. Hade det inte varit rimligt att låta dem vara med i Ägarprövningsutredningens slutredovisning, som beräknas komma inom kort? Jag har också en annan fråga. Statsrådet säger att den kommande utredningen ska ha ett brett anslag och titta på alla möjliga aspekter. Ska det tolkas som att er överenskommelse med Vänsterpartiet inte ska ses som bindande? Om den gör det har ni nämligen på förväg stängt en av de dörrar som skulle kunna finnas med i en sådan här utredning.

Anf. 66 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill avslutningsvis tacka Jonas Jacobsson Gjørtler för interpellationen och diskussionen. Jag vill också understryka att det är Ägarprövningsutredningen som beslutar om vilka dokument som ska ingå i slutbetänkandet och vilka bilagor som ska finnas med. Det är ingenting som regeringen beslutar om. Jag har fullt förtroende för utredarna och att den frågan hanteras i enlighet med det uppdrag som utredningen har.

Vi kommer också att ha en bred diskussion om de frågeställningar som nästa utredning kommer att hantera. Jag vet att det finns många komplicerade frågor som nästa utredning måste analysera för att vi ska kunna ta fram ett regelverk som är långsiktigt hållbart. Även om de rapporter som nämns säkert är otroligt intressanta och innehåller viktiga fakta är det bara en dimension av arbetet med att skapa ett hållbart regelverk. Det är mer komplicerat arbete som återstår. Men självklart ska vi ta del av de rapporter och den kunskap som finns, också i arbetet med att formulera direktiven till den utredning som nu ska tillsättas och kommande utredningar som handlar om regelverk för den offentliga sektorn.

Effektiviseringsarbetet är helt centralt för att den svenska välfärden ska utvecklas, och det är en av förklaringarna till varför vi vill ha ett regelverk som säkerställer att de offentliga resurserna används på bästa möjliga sätt och framför allt används till de verksamheter som de är avsedda för.

Effektivisering är ett område som vi skulle kunna enas kring och jobba närmare med. Det handlar om effektivisering i de egna verksamheterna, som är i den offentliga sektorns egen regi, men också om effektivisering i de verksamheter som drivs av privata aktörer.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2015) 10 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 januari

2014/15:207 Gårdsförsäljning

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2014/15:208 Förbättrad hyresstatistik

av *Nina Lundström* (FP)

till statsrådet *Mehmet Kaplan* (MP)

den 17 januari

2014/15:209 Vargjakten i Dalarnas län

av *Ulf Berg* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 januari

2014/15:165 Bostadsbristen i våra storstäder

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet *Mehmet Kaplan* (MP)

den 17 januari

2014/15:166 Förtryck av fackligt aktiva i Iran
av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 19 januari

2014/15:167 Utbildningsministerns möte med läromedelsföretagen
av *Aron Modig* (KD)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 19 januari

2014/15:157 Handläggningstider för vapenlicens
av *Maria Malmer Stenergård* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 18.26.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 7
anf. 40 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.00 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S)	1
Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN	1
Anf. 2 RICHARD JOMSHOF (SD).....	1
Anf. 3 TOMAS ENEROTH (S)	2
Anf. 4 JESSICA POLFJÄRD (M).....	3
Anf. 5 MARIA FERM (MP)	4
Anf. 6 HANS LINDE (V)	4
Beslut	5
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot	6
§ 3 Ärenden för bordläggning	6
§ 4 Svar på interpellation 2014/15:176 om alkoholsmuggling	6
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	6
Anf. 8 PER ÅSLING (C).....	7
Anf. 9 FINN BENGTSSON (M).....	8
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S).....	9
Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	10
Anf. 12 PER ÅSLING (C).....	10
Anf. 13 FINN BENGTSSON (M).....	11
Anf. 14 HILLEVI LARSSON (S).....	12
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	12
Anf. 16 PER ÅSLING (C).....	13
Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:187 om genomförande av ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga	14
Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	14
Anf. 19 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 21 JAN ERICSON (M)	16
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	17
Anf. 23 JAN ERICSON (M)	18
Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:147 om kommunala särkrav vid byggnation	20
Anf. 25 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	20
Anf. 26 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	20
Anf. 27 LARS ERIKSSON (S)	21
Anf. 28 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	22

Anf. 29 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	22
Anf. 30 LARS ERIKSSON (S)	23
Anf. 31 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	24
Anf. 32 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	25
Anf. 33 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	26
Anf. 34 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	26
Anf. 35 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	27
§ 7 Svar på interpellation 2014/15:188 om nya riktvärden för buller för att möjliggöra fler små bostäder	27
Anf. 36 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	27
Anf. 37 OLA JOHANSSON (C).....	28
Anf. 38 ANDREAS NORLÉN (M).....	29
Anf. 39 CAROLINE SZYBER (KD).....	30
Anf. 40 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	31
Anf. 41 LARS ERIKSSON (S)	32
Anf. 42 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	32
Anf. 43 OLA JOHANSSON (C).....	33
Anf. 44 ANDREAS NORLÉN (M).....	35
Anf. 45 CAROLINE SZYBER (KD).....	35
Anf. 46 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	36
Anf. 47 LARS ERIKSSON (S)	36
Anf. 48 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	37
Anf. 49 OLA JOHANSSON (C).....	38
Anf. 50 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	38
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:167 om vårdval	39
Anf. 51 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	39
Anf. 52 PER ÅSLING (C).....	40
Anf. 53 FINN BENGTTSSON (M).....	41
Anf. 54 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	42
Anf. 55 PER ÅSLING (C).....	43
Anf. 56 FINN BENGTTSSON (M).....	44
Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44
(forts.).....	45
Ajournering	45
Återupptagna förhandlingar	45
§ 8 (forts.) Svar på interpellation 2014/15:167 om vårdval	46
Anf. 58 PER ÅSLING (C).....	46
Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	46
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:198 om mörkande av underlagsrapporter till Ägarprövningsutredningen.....	47
Anf. 60 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	47
Anf. 61 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	47
Anf. 62 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	48
Anf. 63 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	49
Anf. 64 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	50
Anf. 65 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	51
Anf. 66 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	51

§ 10 Bordläggning	52
§ 11 Anmälan om interpellationer	52
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	52
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga	53
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 18.26.	53

Tryck: Elanders, Vällingby 2015